

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

22

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΜΕΓΑΡΟ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΛΛΑΣ - ΚΥΠΡΟΣ "Οι αγώνες του Έθνους"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝ. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Μίκης Μιχαηλίδης

ΕΙΔΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΥΝΑΥΛΙΩΝ (Ε.Τ.Ο.Σ.)

Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Γιακουμής

Αντιπρόεδρος

Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου

Μέλη

Κωνσταντίνος Ζέρβας

Μαρία Τούρτα

Ιφιγένεια Παραστατίδου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Πατσαλίδης

Αντιπρόεδρος

Άρης Μπαζμαδέλης

Μέλη

Δημήτρης Πάτρας

Γιώργος Πολίτης

Δημήτρης Χανδράκης

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1959 από το Σόλωνα Μιχαηλίδη, με τον τίτλο "Συμφωνική Ορχήστρα Βορείου Ελλάδος". Αρχικά αποτέλεσε τμήμα του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, αριθμώντας πενήντα μόλις μέλη. Το 1969, χάρη στις προσπάθειες του ιδρυτή της, κρατικοποιήθηκε και πήρε τη σημερινή της ονομασία. Πολλοί και σημαντικοί Έλληνες καλλιτέχνες ανέλαβαν τη διεύθυνσή της. Πρώτος ο Σόλων Μιχαηλίδης και στη συνέχεια ο Γεώργιος Θυμής, ο Άλκης Μπαλτάς, ο Κάρολος Τρικολίδης, ο Κοσμάς Γαλιλαίας, ο Κωνσταντίνος Πατσαλίδης και ο Λεωνίδας Καβάκος. Σήμερα, η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης αριθμεί εκατό περίπου μουσικούς και αναπληρωτές διευθυντές της είναι ο Μίκης Μιχαηλίδης.

Από την αρχή η ΚΟΘ συμπεριέλαβε στο πρόγραμμά της ένα πλούσιο ρεπερτόριο, από το μπαρόκ μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις του 20ου αιώνα, με στόχο πάντα την ανάδειξη του μουσικού πολιτισμού συνολικά και πέρα από τα όρια του κλασικού. Πρωταρχικός στόχος της είναι η προβολή της ελληνικής μουσικής παρακαταθήκης και η προώθηση νέων ταλέντων. Πολλές ήταν, επίσης, οι πανελλήνιες και παγκόσμιες πρώτες εκτελέσεις που πραγματοποιήσε.

Διάσημοι Έλληνες και ξένοι αρχιμουσικοί καθώς και σολίστες διεθνούς ακτινοβολίας (Α. Khatchaturian, Οδ. Δημητριάδης, Μ. Rostropovich, Ν. Gutman, Μ. Maisky, Δ. Σχούρος, V. Ashkenazy, Ρ. Badura-Skoda, Λ. Kogan, Λ. Καβάκος, V. Tretjakov, V. Spivakov κ.λ.π) έχουν συμπράξει με την ΚΟΘ.

Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης πραγματοποιεί επίσης ένα μεγάλο αριθμό συναυλιών και έχει εμφανισθεί επανειλημμένα στα σημαντικότερα φεστιβάλ τόσο της Ελλάδας (Φεστιβάλ Αθηνών - Ηρώδειο, Δημήτρια, Φεστιβάλ Φιλίππων κλπ.) όσο και του εξωτερικού (Διεθνές Φεστιβάλ "Κύπρια" - Κύπρος, International Festival "Zino Francescatti" - Μασσαλία κλπ.).

Έχει, επίσης, εμφανισθεί πολλές φορές στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών ενώ συμμετείχε στην συναυλία εχκαινίων του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, όπου και πραγματοποιεί πλέον τις συναυλίες της.

Γεννήθηκε στη Λευκωσία της Κύπρου το 1949. Αρχισε τις μουσικές του σπουδές στο βιολί και στα θεωρητικά στην **Ελληνική Μουσική Ακαδημία της Λευκωσίας** (1959-1968) και συνέχισε στο **Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης**, με δάσκαλο στο βιολί τον **Κοσμά Γαλιλαία** και στα ανώτερα θεωρητικά το θείο του, **Σόλωνα Μιχαηλίδη**. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην **Ανώτατη Σχολή Μουσικής της Βιέννης**. Παρακολούθησε σεμινάρια παλιάς μουσικής στο Βέλγιο και στη Νίκαια κοντά στον **Leonid Kogan** και στον **A. Loewengut**, καθώς και μαθήματα διεύθυνσης συνόλου και βιολιού στο **Κονσερβατόριο της Βιέννης**. Είναι απόφοιτος του **Royal School of Music** του Λονδίνου, με δίπλωμα εκτελεστού βιολιού.

Ξεκίνησε τις πρώτες του εμφανίσεις στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο της Κύπρου σε ηλικία μόλις 12 ετών. Υπήρξε μέλος του **Τρίο Λευκωσίας και της Ορχήστρας της Ραδιοφωνίας (CBC)**, της οποίας ήταν και σολίστ. Έδωσε ρεσιτάλ σε όλες τις πόλεις της Κύπρου.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του στην Αυστρία ήταν μέλος της **Ορχήστρας Δωματίου "Cappella Academica"** (1973-78), με συναυλίες και ηχογραφήσεις δίσκων σε όλη την Ευρώπη. Υπήρξε, επίσης, μέλος της **Συμφωνικής Ορχήστρας του Durban** στη Νότιο Αφρική, μέλος της **Συμφωνικής Ορχήστρας Tonkünstler της Βιέννης** (1976-1981), ιδρυτής και μέλος του **TRIO METAMORFON** με συναυλίες, ηχογραφήσεις και τηλεοπτικές εμφανίσεις ανά την Ευρώπη (1979-81), μέλος του συγκροτήματος παλιάς μουσικής "**Clemencic Consort**" (μπαρόκ, βιόλα και όλα τα μεσαιωνικά όργανα), με το οποίο περιόδευσε σε Ευρώπη και Αμερική (1971-1985).

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα δίδαξε βιολί και ορχήστρα στο **Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης** (1981-1985) και στο **Δημοτικό Ωδείο Κατερίνης** (1981-1991). Υπήρξε διευθυντής των *μουσικών σεμιναρίων "ΒΕΡΤΙΣΚΟΣ"*, μαέστρος της **Ορχήστρας Νέων Βορείου Ελλάδος**, της **Ορχήστρας "Pro Musica" Θεσσαλονίκης** και μέλος του συγκροτήματος "**Αυλέγχορδον**".

Έδωσε ιδιαίτερο βάρος στους Έλληνες συνθέτες και στους νέους εκτελεστές. Κάθε χρόνο οι μαθητές του κατακτούν βραβεία και χρυσά μετάλλια σε πανελλήνιους και τοπικούς διαγωνισμούς. Έχει γράψει δύο βιβλία: το "*Μαθαίνω Βιολί*" για μικρούς βιολιστές και τα "*Απλά Παιδαγωγικά*" για έγχορδα. Ανέβασε πρώτος παιδική όπερα και παιδικό μιούζικαλ στην Ελλάδα (στο Βασιλικό Θέατρο), καθώς και παιδικό μουσικό θέατρο (στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος). Τόσο σαν βιολιστής όσο και σαν μαέστρος έκανε πολλές παγκόσμιες και πανελλήνιες πρώτες εκτελέσεις.

Είναι Α' Κορυφαίος της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, ενώ διδάσκει βιολί, ορχήστρα και μουσική δωματίου στο Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης από το 1985. Επί πολλά χρόνια είναι μέλος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και από το Μάρτιο του 2001 είναι **Αναπληρωτής Διευθυντής της Κ.Ο.Θ.** □

Μίκης
Μιχαηλίδης

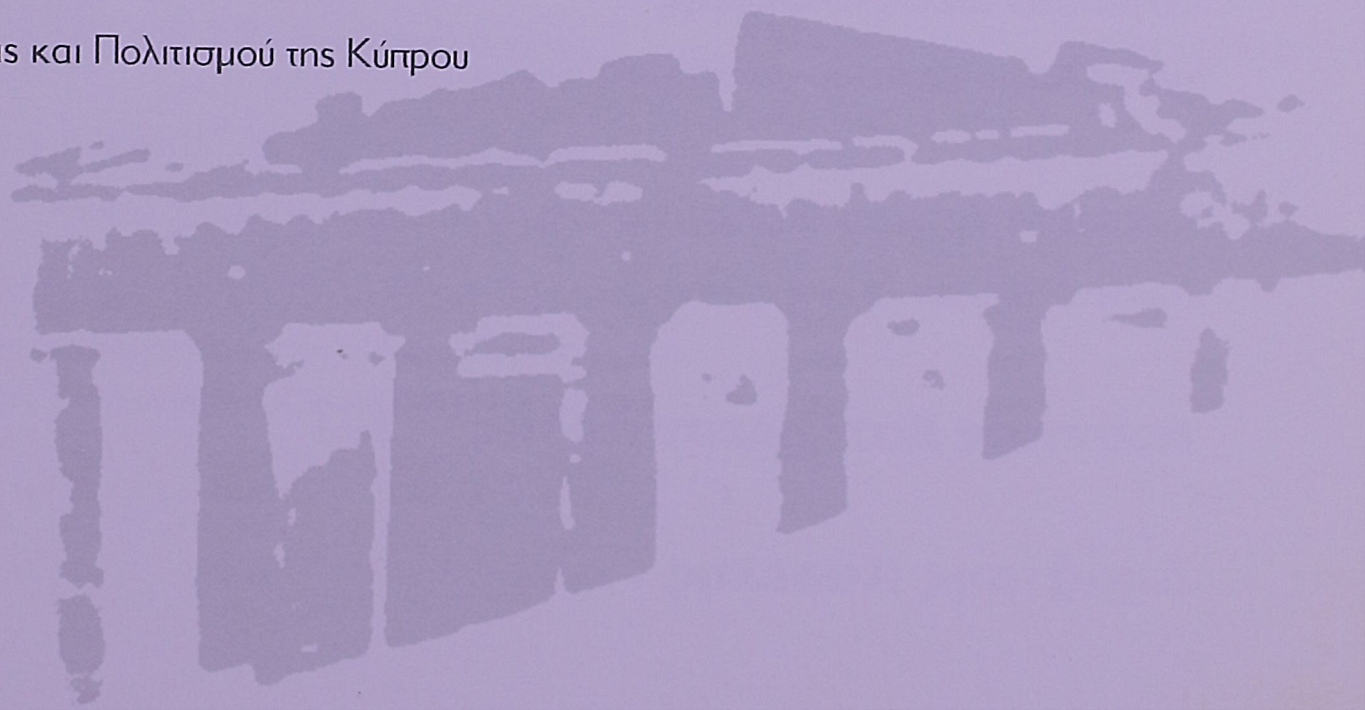
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΛΛΑΣ - ΚΥΠΡΟΣ "Οι αγώνες του Έθνους" .....

Σε συνεργασία με το: Γενικό Προξενείο Κύπρου της Θεσσαλονίκης
και την Ομοσπονδία Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας (Ο.Κ.Ο.Ε.)

Υπό την αιχίδα: του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου

22

ΜΑΡΤΙΟΥ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΕΛΛΑΣ - ΚΥΠΡΟΣ "Οι αγώνες του Έθνους"

Κάρολος Τρικολίδης

Διευθυντής Ορχήστρας

Σαράντις Κασσάρας

Πιάνο

Τραγουδούν οι:

Λία Βίσση | Ηλίας Λιούγκος | Χρήστος Σίγκης
Μιχάλης Δουκάκης | Απόστολος Σωτηρούδης

Χορωδία Θεσσαλονίκης

Μαίρη Κωνσταντινίδη - Διεύθυνση Χορωδίας

Χορωδία Δήμου Καλαμαριάς

Γιάννης Κούκας - Διεύθυνση Χορωδίας

Λεόντιος Χατζηλεοντιάδης - Κιθάρα

Δημήτρης Καρέλης - Αφηγητής

Σ . Μ ι χ α η λ ί δ η ς

"Κερύνεια" - Συμφωνική Εικόνα

Μ . Κ α λ ο μ ο ί ρ η ς

"Τα Νικητήρια", Δ' Μέρος - Φινάλε.

Από τη "Συμφωνία της Λεβεντιάς" για μεγάλη ορχήστρα
και μικτή χορωδία, έργο 21

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Σ . Κ α σ σ ά ρ α ς

Α' ΕΚΤΕΛΕΣΗ

"Σαλαμίνα της Κύπρου" σε ποίηση Γ. Σεφέρη

Καντάτα για Συμφωνική Ορχήστρα, Μικτή Χορωδία και Σολίστες

- α) Θρήνος, β) Μνήμες, γ) Δύναμη, δ) Έρωτας, ε) Το πέρασμα
στ) Κοσμογονία (Νήσος τις Έστι), ζ) Φίλοι του άλλου Πολέμου, η) Κύριε Βοήθα
θ) Intermezzo, ι) Το Μήνυμα της Σαλαμίνας, ια) Κήρυκας, ιβ) Finale

Κάρολος Τρικολίδης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

Γεννήθηκε το 1947 στο Bad Ausse της Αυστρίας από μητέρα Αυστριακή και πατέρα Έλληνα. Σπούδασε στις Ανώτατες Μουσικές Σχολές της Βιέννης και του Salzburg βιολί με τον Günther Pichler, σύνθεση με τον Alfred Uhl και κρουστά με τον Richard Hochrainer. Την εκπαίδευσή του στη διεύθυνση ορχήστρας πήρε βασικά από τους Hans Swarowsky και Μιλτιάδη Καρύδη. Πήρε μέρος σαν ενεργό μέλος σε σεμινάρια με τους Franco Ferrara, Bruno Maderna, Hervert von Karajan, Sir Adrian Boult, Milan Horvat και δούλεψε σαν βοηθός μαζί τους καθώς και με τον Giuseppe Patanae.

Διακρίθηκε με πρώτα βραβεία στους διεθνείς διαγωνισμούς στη Besancon 1970, Φλωρεντία 1971 και στη Βουδαπέστη 1977, όπου και του απονεμήθηκαν όλα τα 12 ειδικά βραβεία.

Σε διαγωνισμό στο Παρίσι το 1977 διακρίθηκε ως μοναδικός Ευρωπαίος για τη θέση υποτρόφου βοηθού μαέστρου της Συμφωνικής Ορχήστρας της Βοστώνης κατά το Φεστιβάλ του Tanglewood, όπου συνεργάστηκε με τους L. Bernstein, S. Ozawa, A. Previn, G. Schuler και Θ. Αντωνίου.

Από 25 χρόνων εργάζεται συνεχώς σε μόνιμες θέσεις όπως: Από το 1972 μέχρι σήμερα ως μόνιμος αρχιμουσικός της Κ.Ο.Θ., παράλληλα ως πρώτος μαέστρος σε διάφορες όπερες στη Γερμανία και Ουγγαρία (1973 - 1980) και ως μόνιμος μαέστρος του Γαλλικού Εθνικού Μπαλέτου "Roland Petit" στη Μασσαλία, με περιοδείες σε όλη την Ευρώπη (1979 - 1984).

Είναι μόνιμος φιλοξενούμενος μαέστρος της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της Ισλανδίας (1984 - 1987) και από το 1991 Γενικός Μουσικός Διευθυντής της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Debrecen της Ουγγαρίας.

Ως φιλοξενούμενος μαέστρος διηύθυνε επανειλημμένα πάνω από 100 ορχήστρες στην Ευρώπη, Αυστραλία, Ρωσία και Ιαπωνία. Εμφανίστηκε με την Orchestre Nationale ORTF στο Παρίσι και στο Φεστιβάλ Besancon με την Russian National Orchestra στη Μόσχα, με τις Συμφωνικές Ορχήστρες: Βερολίνου, Νυρεμβέργης, Πράγας, Μελβούρνης, Ουγγρικής Ραδιοτηλεόρασης και Φιλαρμονικής της Βουδαπέστης.

Διηύθυνε επίσης την BBC National στο Cardiff, τις Ραδιοφωνικές Ορχήστρες του Helsinki, Hilversum, Sofia, Bucharest, τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Δρέσδης, της Σλοβενίας και της Αρμενίας όπως και τις Ορχήστρες Gulbenkjan στη Λισσαβώνα και την George Enescu Philharmonie στο Βουκουρέστι. Εμφανίστηκε στα Διεθνή Φεστιβάλ: Δρέσδης, Παρισιού, Αθήνας, Βουδαπέστης, Βιέννης, Aix - en - Provence κ.ά. Πραγματοποίησε ραδιοφωνικές εγγραφές και τηλεοπτικές συναυλίες με τις ABC, BBC, ORTF, RAI, WDR, ORF, MRT, NRO κ.ά., καθώς και εγγραφές δίσκων με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βουδαπέστης, τη Συμφωνική Ορχήστρα Gulbenkjan της Λισσαβώνας και την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ισλανδίας, με έργα σύγχρονων συνθετών.

Σαράντις Κασσάρας ΠΙΑΝΟ

Ο Σαράντις Κασσάρας γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη όπου και σπούδασε πιάνο στο Κρατικό Ωδείο με τη γνωστή παιδαγωγό - πιανίστα και μαθήτριά του Λώρη Μαργαρίτη Θούλα Γεωργίου, και θεωρητικά με τον Κύπριο συνθέτη και μαέστρο Σόλωνα Μιχαηλίδη. Πήρε δίπλωμα πιάνου με Άριστα και Α' βραβείο και έκανε θεωρητικά με την Ιωάννα Νεδέλκου και το Σόλωνα Μιχαηλίδη.

Οι δραστηριότητες του Σαράντι Κασσάρα καλύπτουν ευρύ φάσμα της μουσικής επιστήμης. Το 1973 πηγαίνει στο Άαχεν της Γερμανίας όπου εντρυφεί στα σύγχρονα μουσικά ρεύματα (αυτοσχεδιαζόμενη μουσική, τζαζ, ηλεκτρονική). Το 1974, στο Παρίσι, γνωρίζεται με τον Ιάνη Ξενάκη και συμμετέχει σε ομάδες πειραματικής μουσικής στο πανεπιστήμιο της Vincennes, όπου και οι πρώτες συνθετικές του απόπειρες. Από το 1975 στην Αθήνα συνεργάζεται με το Μίκη Θεοδωράκη σε περιοδείες σ' όλο τον κόσμο.

Συνεργάζεται επίσης για ένα διάστημα και με το Μάνο Χατζιδάκι. Ως σολίστ πιάνου εμφανίστηκε με την Κ.Ο.Α., την Κ.Ο.Θ., στην τηλεόραση και στο ραδιόφωνο.

Σαν συνθέτης αντλεί την έμπνευσή του από την ελληνική μουσική παράδοση. Πραγματοποίησε πλείστες εμφανίσεις με έργα του (ελληνικής μουσικής) στο Μέγαρο Μουσικής του Μονάχου (με τη "Μαρία Νεφέλη" του Οδυσσέα Ελύτη, τον οποίο είχε την τιμή να συναντήσει και να ακούσει τις παρατηρήσεις και προτάσεις του για τη μελοποίηση), ενώ με τα έργα για πιάνο "Μουσικές Ιστορίες της Μακεδονίας" περιόδευσε στο Ισραήλ με μεγάλη επιτυχία, αναπτύσσοντας παράλληλα και δραστηριότητα γύρω από το εθνικό θέμα της Μακεδονίας, καθώς και στο Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού στην Αλεξάνδρεια, στο Κάιρο, στη Φιλιπούπολη, στη Γαλλική Ραδιοφωνία και αλλού. Υπήρξε μαέστρος της Ορχήστρας της ΕΡΤ 3, πραγματοποιώντας περιοδείες σ' όλη την Ελλάδα, μεταδίδοντας το πνεύμα της ελληνικής μουσικής παράδοσης, κλασικής και σύγχρονης.

Είναι καθηγητής πιάνου στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης.

Δισκογραφία:

"Αφορισμοί", συλλογή τραγουδιών σε ποίηση Γιάννη Σκαρίμπα, "Πορτραίτα φίλων", τρίο για πιάνο βιολί βιολοντσέλο, "Μουσικές ιστορίες της Μακεδονίας" για σόλο πιάνο.

Τελευταία έργα του είναι η όπερα "Ολυμπιάδα, η μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου", η οποία γράφτηκε το 1997 - 1998 και η "Ωδή στη Μητέρα Θεσσαλονίκη", κύκλος τραγουδιών σε ποίηση Τ. Βαρβιτσιώτη, Γ.Ξ. Στογιαννίδη, Μ. Αναγνωστάκη, Π.Θασίτη κ.α. και μουσική αξιοποίηση κειμένων των Γ. Βαφόπουλου, Γ. Ιωάννου, Κλ. Κύρου κ.α. της Σχολής της Θεσσαλονίκης.

Λία Bítsση ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η Λία Βίση γεννήθηκε στη Λάρνακα και ζει μόνιμα στην Ελλάδα από το 1973.

Διπλωματούχος του Εθνικού Ωδείου, όπου δίδαξε επί σειρά ετών πιάνο, έχει να παρουσιάσει πλούσια και επιτυχημένη δισκογραφική δραστηριότητα ως συνθέτις, τραγουδίστρια και παραγωγός, ενώ έχει δώσει πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Με δραστηριοποίηση στους χώρους του θεάτρου και της τηλεόρασης, έχει γράψει μουσική για τηλεοπτικές σειρές και θεατρικές παραστάσεις.

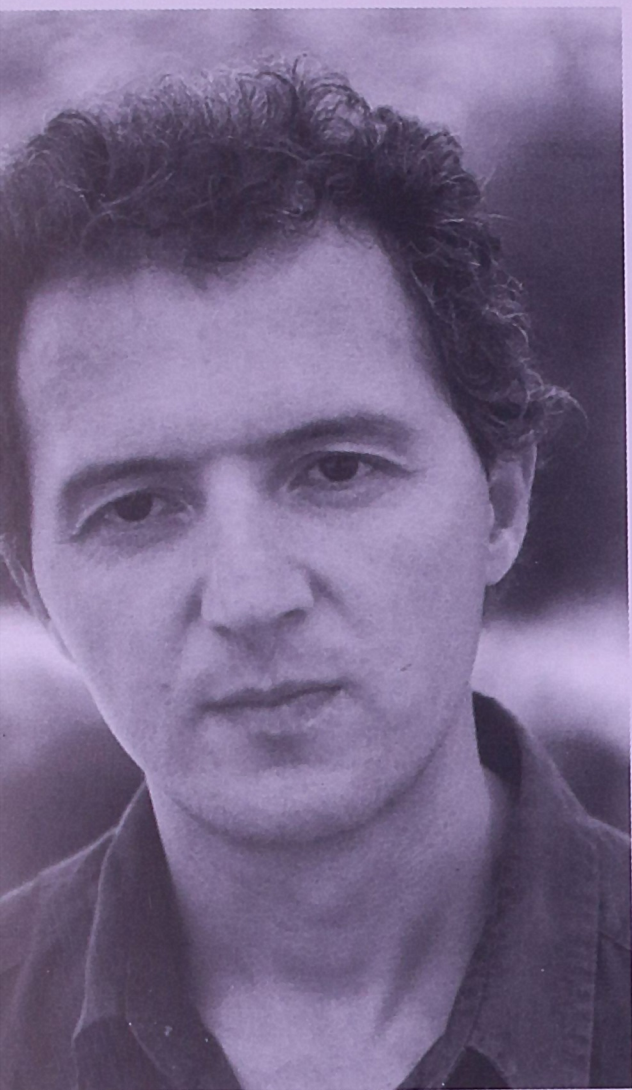
Το 1995 συμμετείχε στην ταινία "Το φτερό της μάγας" του Χρ. Σιοπαχά, μία συμπαραγωγή του ελληνικού και βουλγαρικού κέντρου κινηματογράφου, ερμηνεύοντας τραγούδια του Γιώργου Τσαγκάρη.

Τον Νοέμβριο - Δεκέμβριο του 1998 συμμετείχε στη μουσικοθεατρική παράσταση "Περί έρωτος και άλλων τινών" του θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, ερμηνεύοντας αποσπάσματα από έργα Brecht και μουσική Weil, Eisler, Χατζιδάκι, Μικρούτσικου, Σάββα κ.ά., παράσταση η οποία ανέβηκε ξανά την άνοιξη του 2000 από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Λάρισας.

Τα τελευταία τρία χρόνια η Λία Βίσση συνεργάζεται με τον συνθέτη Σάββα Σάββα δισκογραφικά και σε ζωντανές εμφανίσεις. Πρόσφατα κυκλοφόρησε το CD της "Στης νύχτας την ανάσα" σε μουσική Σάββα Σάββα, στίχους Βάσου Βενιζέλου και ποίηση Pablo Neruda και Μαρίας Πολυδούρη. Για την τρέχουσα περίοδο έχει προγραμματίσει περιοδεία στην Αυστραλία και σε διάφορα ευρωπαϊκά φεστιβάλ.

Η Λία Βίσση διδάσκει μοντέρνο τραγούδι στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας.

Ηλίας Λιούγκος

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο Ηλίας Λιούγκος γεννήθηκε στη Λάλιζα Ιωαννίνων. Σε ηλικία είκοσι χρονών γνωρίστηκε με τον Μάνο Χατζιδάκι και πρωτοτραγούδησε στα **"ΠΑΡΑΛΟΓΑ"** δίπλα στη Μαρία Φαραντούρη, το Διονύση Σαββόπουλο, τη Μελίνα Μερκούρη και το Μίκη Θεοδωράκη.

Τον ίδιο χρόνο τραγούδησε στους **"ΑΧΑΡΝΕΙΣ"** του Διονύση Σαββόπουλου, στη ζωντανή παράσταση που δόθηκε στο "Ρήγα" στην Πλάκα, και στη συνέχεια στην ηχογράφηση του δίσκου που ακολούθησε το καλοκαίρι.

Το 1977 τραγούδησε με την Αρλέτα στο **"ΠΑΙΔΙ ΤΗΣ ΓΗΣ"** του Νότη Μαυρουδή. Έκτοτε σαν τραγουδιστής συνεργαζόταν αποκλειστικά και μόνο με τον Μάνο Χατζιδάκι σε όλες τις συναυλίες εντός και εκτός Ελλάδος, και στους εξής δίσκους του:

1981 "ΚΕΡΚΥΡΑ 81 ΑΓΩΝΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ"

1982 "ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ"

1982 "ΚΕΡΚΥΡΑ 82 ΑΓΩΝΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ" *(συμμετέχοντας με το Νανούρισμα, την πρώτη συνθετική του εμφάνιση).*

1983 "ΟΙ ΜΠΑΛΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΑΘΗΝΑΣ"

1986 "ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ"

1987 "ΛΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ"

1988 "ΣΤΟ ΣΕΙΡΙΟ ΥΠΑΡΧΟΥΝΕ ΠΑΙΔΙΑ"

Συγχρόνως ο Ηλίας Λιούγκος όλα αυτά τα χρόνια συνθέτει δικά του τραγούδια, εκ των οποίων αναφέρουμε τους βασικούς κύκλους:

1983 "ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ" με την Φλέρη Νταντωνάκη και τη Ζωή Αντιόχου.

1985 "ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ" σε σίχους Αγαθής Δημητρούκα με την Έλλη Πασπαλά και τον ίδιο.

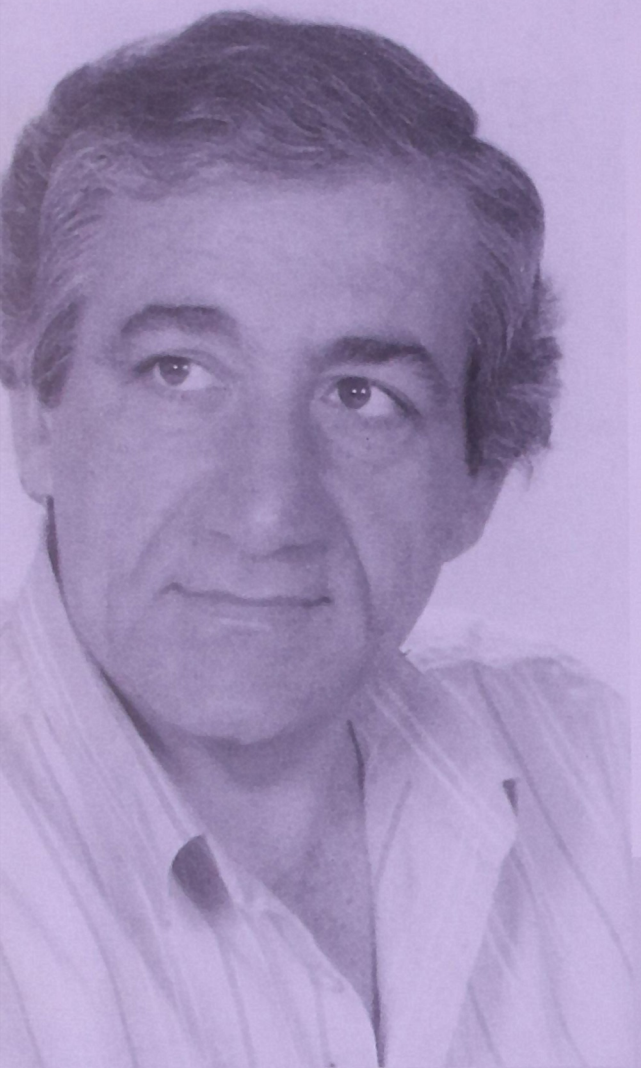
1990 "ΘΑΤΡΑΓΟΥΔΗΣΩ ΑΠΟΨΕ ΓΙΑ ΜΕΝΑ" με τον ίδιο και τη Βούλα Σαββίδη.

1993 "ΕΝΑ ΠΛΑΤΥ ΚΑΠΕΛΟ" σε σίχους Αγαθής Δημητρούκα (ανέκδοτο).

1996 "ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ" σε σίχους Ζωής Παναγιωτοπούλου με τον ίδιο και τη Μόρφω Τσαϊρέλη.

2001 Συμμετοχή ως συνθέτης, με δύο τραγούδια, στο δίσκο του Γιώργου Νταλάρα **"Η ΑΣΦΑΛΤΟΣ ΠΟΥ ΤΡΕΧΕΙ"**.

Χρήστος Σίκκης

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο Χρήστος Σίκκης γεννήθηκε στην Αραδίππου κοντά στη Λάρνακα. Σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία της Κύπρου και δούλεψε σαν δάσκαλος για δύο χρόνια στην Κύπρο.

Το 1971 ήρθε στην Αθήνα κουβαλώντας μαζί του τα μουσικά ακούσματα της Κύπρου, ακούσματα που είχε από τον πατέρα του, εξαίρετο τραγουδιστή, και τους λαϊκούς ποιητάρηδες της περιοχής του. Παράλληλα με τις μουσικές του σπουδές στο Εθνικό Ωδείο, ο Χρήστος Σίκκης άρχισε να παρουσιάζει στο ελληνικό ραδιόφωνο και στην τηλεόραση τα παραδοσιακά τραγούδια της πατρίδας του.

Το 1973 γνωρίστηκε με τη Δόμνα Σαμίου και από τότε άρχισε μια μακρόχρονη συνεργασία με εκπομπές στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση και συμμετοχές σε συναυλίες σε χωριά και πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Με τους δίσκους του "Ωρα Καλή" (1987), "Τραγούδια από την Κύπρο" (1990) «Κύπρος της Γης Παράδεισος" (1993) και "Έλληνες Ακρίτες Κύπρος" (1998), ο Χρήστος Σίκκης κατάφερε να κάνει γνωστή τη μουσική της Κύπρου στον ευρύτερο ελληνικό χώρο αλλά και στους απόδημους Έλληνες.

Σημαντικές στιγμές για το Χρήστο Σίκκη ήταν η συμμετοχή του στη συναυλία με ακριτικά τραγούδια στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και στις συναυλίες "Μουσικές στις άκρες του Ελληνισμού" στο Ηρώδειο το 1995.

Σήμερα ο Χρήστος Σίκκης, παράλληλα με τη δουλειά του σαν εκπαιδευτικός σε ιδιωτικό σχολείο της Αθήνας, συνεχίζει τη δραστηριότητά του γύρω από τη μουσική της πατρίδας του, τραγουδώντας σε συναυλίες και ηχογραφώντας ξεχασμένα τραγούδια του νησιού. Δίκαia, ίσως, ο Χρήστος Σίκκης χαρακτηρίζεται σαν ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της κυπριακής μουσικής παράδοσης,

Μιχάλης
Δουκάκης ΤΕΝΟΡΟΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Άρχισε τις σπουδές του στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης στην τάξη μονωδίας της Κίτσας Δαμασιώτη. Συνέχισε τις σπουδές του στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης με υποτροφία του Ιδρύματος Μποδοσάκη, με καθηγητές την Ελένη Καρούσο και τον Schuh Tonini.

Σπούδασε επίσης στο περίφημο "Mozarteum" του Σάλτσμπουργκ, στη Σχολή Όπερας, με τον Karl-Christian Cohn, τον Josef Wallnig και τον Robert Pflanzl. Εκεί πήρε μέρος σαν πρωταγωνιστής στις παραγωγές "Μαγικός Αυλός", "Έτσι κάνουν όλες", "Ντον Τζιοβάνι", "Κάρμεν", "Η στέψη της Ποπαίας", "Οι συνομιλίες των Καρμελιτριών", κ.ά.

Πήρε το δίπλωμά του από το Αστρονίδειο Ωδείο με άριστα παμψηφεί από την τάξη της Γεωργίας Δήμου. Το 1991 τραγούδησε στην Εθνική Λυρική Σκηνή, στις όπερες "Μαγικός Αυλός" και "Αΐντα".

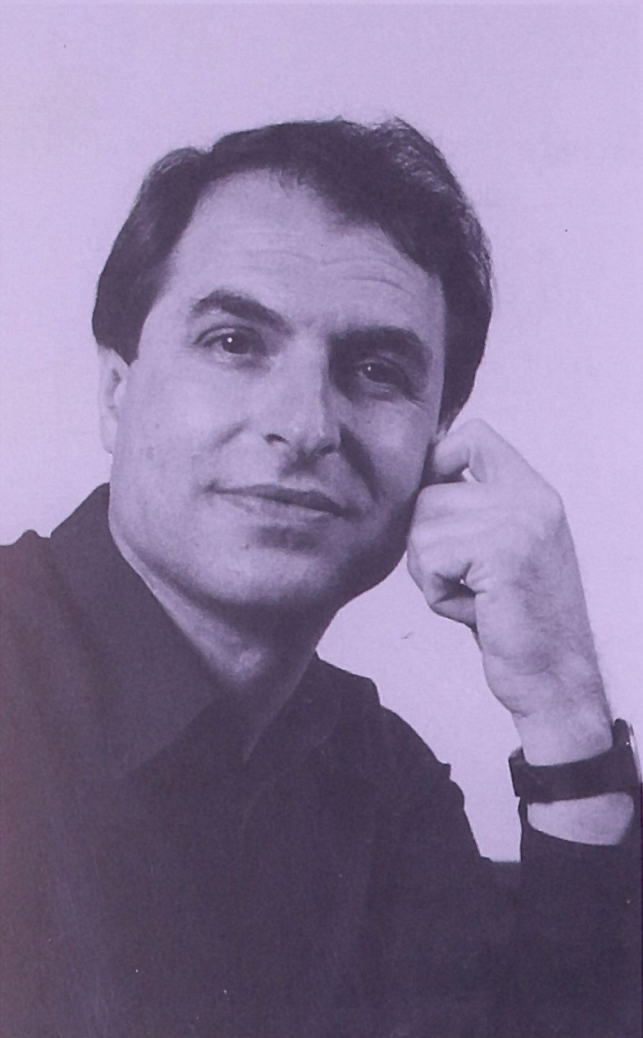
Εμφανίστηκε σε πλήθος συναυλιών στη Γερμανία και συνεργάστηκε με τις ελληνικές μητροπόλεις και τον απόδημο ελληνισμό.

Το Σεπτέμβριο του 2000 τραγούδησε το ρόλο του Φιλίππου, στην όπερα του Σαράντη Κασσάρα "Όλυμπιάδα, η μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου". Το 2001 συνεργάστηκε με την Όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης στις όπερες "Τζιάννι Σκίκκι" και "Ο κουρέας της Σεβίλλης". Υποδύθηκε τον Γ' Γέροντα στην όπερα "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος" του Μανώλη Καλομοίρη στο Ηρώδειο, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών, τον Ιούλιο του 2001.

Τέλος, τον Οκτώβριο τραγούδησε στην "Ωδή στη Μητέρα Θεσσαλονίκη" του Σαράντη Κασσάρα στο Κ.Θ.Β.Ε. και στο ορατόριο του Νίκου Αστρονίδη "Άγιος Δημήτριος" ως Νέστωρ, με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης στην Αίθουσα Τελετών του Α.Π.Θ.

Η επόμενη του εμφάνιση προγραμματίζεται για τις 10 Απριλίου 2002 με τη Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης στο Μέγαρο Μουσικής.

Απόστολος Σωτηρούδης

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Γεννήθηκε στη Νικήσιανη Καβάλας και μεγάλωσε στη Δράμα. Από τα παιδικά του χρόνια μαθήτευσε κοντά στον πατέρα του στη θεωρία και στην πράξη της βυζαντινής μουσικής. Με την έναρξη των ιατρικών του σπουδών στη Θεσσαλονίκη εντάχθηκε στη Φοιτητική Χορωδία του ΑΠΘ υπό τη διεύθυνση του αείμνηστου Γιάννη Μάντακα, ο οποίος και τον καθιέρωσε ως σολίστ.

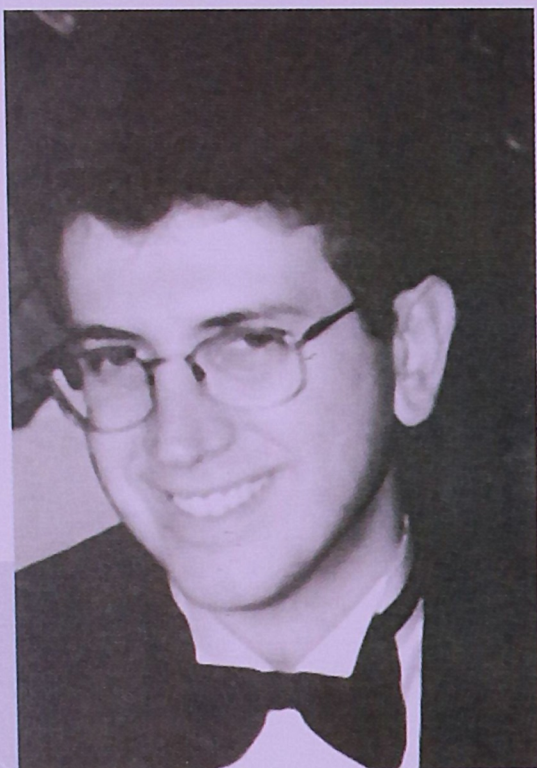
Φοίτησε στη Σχολή Μονωδίας του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης με την Φέμπη Νικολαΐδη. Μέλος της χορωδίας δωματίου της "Τέχνης", υπό τη διεύθυνση του Παναγιώτη Σκούφη. Είναι τακτικό μέλος της Χορωδίας "Μακεδονία" υπό τη διεύθυνση του Αντώνη Κοντογεωργίου.

Ως σολίστ έχει τραγουδήσει έργα συνθετών όλων των περιόδων της μουσικής. Ιδιαίτερα σημαντικές, όμως, είναι οι ερμηνείες του σε έργα Ελλήνων συνθετών, όπως Ι.Ξενάκη ("Ορέστεια", Επίδαυρος), Θ.Αντωνίου ("Προμηθέας"), Μ.Αδάμη ("Βυζαντινά Πάθη", κ.ά.), Ι.Κωνσταντινίδη, Μ.Θεοδωράκη ("Άξιον Εστί", "Τραγούδι του Νεκρού Αδελφού"), Κ.Σφέτσα, Θ.Μικρούτσικου, Β.Τενίδη, Σ.Κασσάρα, Λ.Αερόπουλου.

Με το συνθέτη και πιανίστα Σαράντι Κασσάρα συνεργάζεται από το 1985. Τραγούδησε έργα του σε πρώτη εκτέλεση, όπως το "Διδαχή", σε ποίηση του Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη, και το ρόλο του Δημοσθένη στην όπερα του συνθέτη "Ολυμπιάδα". Έχει συνεργαστεί μαζί του σε πολλές συναυλίες και ρεσιτάλ.

Λεόντιος
Χατζηλεοντιάδης ΚΙΘΑΡΑ

Ο Λεόντιος Χατζηλεοντιάδης γεννήθηκε το 1966 στην Καστοριά.

Είναι κάτοχος: Πτυχίων Αρμονίας, Αντίστιξης, Ενοργάνωσης, και Φούγκα, (1984-1990, Άριστα - καθηγητής Δ. Αθανασιάδης, Μακεδονικό Ωδείο Θεσσαλονίκης - ΜΩΘ), Διπλωμάτων Κλασικής Κιθάρας (1993, Άριστα παμψηφεί με Α' Βραβείο-καθηγητής Φ. Μπαξές, ΜΩΘ), Σύνθεσης (1994-1998, Άριστα παμψηφεί με Α' Βραβείο-καθηγητής Θ. Αντωνίου, ΜΩΘ), Ηλεκτρολόγου Μηχανικού Α.Π.Θ. (1989), και Διδακτορικού Διπλώματος Ηλεκτρολόγου Μηχανικού & Μηχανικού Υπολογιστών Α.Π.Θ., με ειδίκευση στη Βιοϊατρική Τεχνολογία (1997).

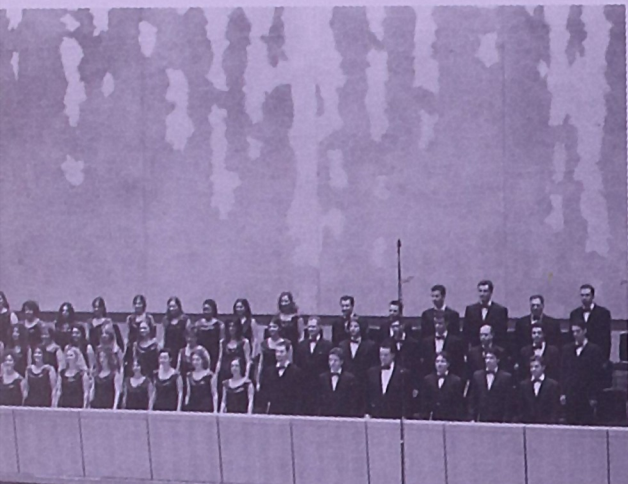

Το διάστημα αυτό ολοκληρώνει το Διδακτορικό του Δίπλωμα στη Σύνθεση στο Πανεπιστήμιο του York (Αγγλίας), υπό την επίβλεψη του Καθ. David Blake. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια κιθάρας με τους H. Kappel, R. Ausseil, D. Russel και T. Perring και σεμινάρια σύνθεσης με τους Θόδωρο Αντωνίου, George Crumb, David Blake, Άλκη Μπαλτά, Δημήτρη Αθανασιάδη.

Από το 1999 είναι Λέκτορας στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Υπολογιστών Α.Π.Θ. και διδάσκει σύνθεση στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης. Μέχρι σήμερα έχει γράψει 60 μουσικές συνθέσεις, έχει δημοσιεύσει 40 επιστημονικές εργασίες σε διεθνή περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων και έχει βραβευτεί πέντε φορές.

Από το 1993 είναι μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Έργα του έχουν παιχτεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

Χορωδία Θεσσαλονίκης

Η "Χορωδία Θεσσαλονίκης" ιδρύθηκε το 1987 και αποτελείται από σπουδαστές και αποφοίτους ανωτέρων και ανωτάτων Μουσικών Σχολών. Στο ευρύτερο ρεπερτόριο της περιλαμβάνονται έργα Αναγέννησης, κλασικής και ρομαντικής περιόδου, ορατόρια, όπερες, musicals, έργα σύγχρονων Ελλήνων και ξένων συνθετών, καθώς και πρώτες εκτελέσεις έργων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έχει εμφανιστεί στα "ΔΗΜΗΤΡΙΑ", στις "ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ", στη Λυρική Σκηνή Αθηνών, στα Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και Αθηνών, σε πολλές πόλεις και φεστιβάλ της Ελλάδος και έχει συνεργαστεί με ελληνικές και ξένες κρατικές ορχήστρες σε όπερες και ορατόρια.

Έχει εμφανιστεί στην Ισπανία, στη Βιέννη, στην Ουγγαρία, στην Πράγα, στην Ουαλία, στο Λονδίνο, στη Φιλανδία, στην Τουρκία και στη Ρώμη και έχει τιμηθεί με χρυσά, αργυρά και χάλκινα μετάλλια στους διεθνείς διαγωνισμούς Αθηνών, Λανγκόλεν και Ρώμης.

Συμμετείχε σε επίσημες εκδηλώσεις του Οργανισμού Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης "Θεσσαλονίκη '97" με έργα σε πρώτη εκτέλεση των Αδάμη, Αστρινίδη, Μπαλτά, Σαμαρά, στην Όπερα "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος" του Καλομοίρη, καθώς και στην τελετή λήξης.

Πήρε μέρος στην Πολιτιστική Πρωτεύουσα "Πράγα 2000" με έργα Τσέχων συνθετών, παρουσία του Knut Neustedt.

Από το 1993 συμπράττει με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης, ενώ έχει επίσης συμπράξει με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα της ΕΡΤ, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τις Συμφωνικές Ορχήστρες Πράγας, Σόφιας, Καίμνιτς, Βεστφαλίας, Ρουμανίας, Ουαλίας και Άγκυρας.

Συνεργάστηκε με τη Λυρική Σκηνή, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας, την Όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βέροιας, το Μουσείο Βυζαντινών Οργάνων, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Δήμο Θεσσαλονίκης και το Δήμο Αθηναίων.

Το καλοκαίρι του 2001 εμφανίστηκε στο ΗΡΩΔΕΙΟ συμμετέχοντας στην Όπερα "Κωνσταντίνος Παλαιολόγος" του Καλομοίρη, στο πλαίσιο του Ελληνικού Φεστιβάλ, καθώς και στο Αρχαίο Θέατρο της Εφέσου, ερμηνεύοντας τη "Συμφωνία της Λεβεντιάς" του ίδιου συνθέτη. Το δε Σεπτέμβριο του 2001 συμμετείχε στην εναρκτήρια συναυλία των ΔΗΜΗΤΡΙΩΝ με την 8^η Συμφωνία του Gustav Mahler.

Τη Χορωδία από την ίδρυσή της διευθύνει η Μαίρη Κωνσταντινίδου.

Μαίρα
Κωνσταντινίδου Δ/ΝΣΗ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και είναι απόφοιτος του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, των τάξεων πιάνου της κ. Καλαϊτζή και ανωτέρων θεωρητικών του κ. Μιμίκου.

Σπούδασε Διεύθυνση με τους κ.κ. Αγραφιώτη, Erdei και Timer στην Ελλάδα, Ουγγαρία και Αγγλία αντίστοιχα.

Συνεργάστηκε με τη Λυρική Σκηνή Αθηνών, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας, την Όπερα Δωματίου Θεσσαλονίκης, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης και τη Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης.

Εμφανίστηκε στην Αμερική και τον Καναδά, σε συναυλίες μουσικής δωματίου, εκπροσώπησε το Δήμο Θεσσαλονίκης στη Β' Biennale Νέων Καλλιτεχνών στη Βαρκελώνη και έχει ηχογραφήσει στην ΕΡΤ 3 και το Γ' Πρόγραμμα.

Διηύθυνε στη Βουδαπέστη τη "Χορωδία Νέων Ευρώπης", και στην Πράγα τη "Silesian Χορωδία" της Στουτγάρδης και τη Χορωδία του Ινστιτούτου Kodaly.

Προσκαλεσμένη από τη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης "Στοκχόλμη '98", διηύθυνε την Χορωδία της Ραδιοφωνίας της Στοκχόλμης και τη Χορωδία της Upsala.

Κατέκτησε τη Β' θέση στο Διεθνή Διαγωνισμό Νέων Μαέστρων Χορωδίας στην Πράγα το 1995.

Διευθύνει τη "Χορωδία Θεσσαλονίκης" από την ημέρα ίδρυσής της. Μαζί της κατέκτησε ένα χρυσό, δύο αργυρά και τρία χάλκινα μετάλλια, ενώ εμφανίστηκε επίσης σε φεστιβάλ της Ελλάδος και του εξωτερικού.

Διευθύνει επίσης τις Χορωδίες: "Θερμαϊκός", "Αποφοίτων ΑΝΑΤΟΛΙΑ" και "Μουσικού Κολεγίου".

Χορωδία Δήμου Καλαμαριάς

Η μικτή χορωδία του Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Καλαμαριάς ιδρύθηκε το 1984. Από τότε ακολουθεί έντονη και δημιουργική πορεία, παρουσιάζοντας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό ένα μεγάλο αριθμό έργων του ελληνικού και του διεθνούς χορωδιακού ρεπερτορίου. Στις κορυφαίες εμφανίσεις της συγκαταλέγονται οι συναυλίες της στη Σλοβακία, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Αγγλία, Ιταλία, Σουηδία, η συναυλία της με έργα του Μίκη Θεοδωράκη, παρουσία του συνθέτη, στις 14 Μαρτίου 1998, η σύμπραξη της με τις συμφωνικές ορχήστρες του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης και της Καλαμαριάς, καθώς και η εμφάνισή της στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης στις 5 Δεκεμβρίου 2001. Μαζί με τις τέσσερις παιδικές χορωδίες (μία σε κάθε συνοικία), τη νεανική και το φωνητικό σύνολο, αποτελούν τη μεγάλη χορωδιακή οικογένεια του Δήμου Καλαμαριάς, που αριθμεί πάνω από 200 χορωδούς. Τη χορωδία από το Σεπτέμβριο του 1997 διευθύνει ο Γιάννης Κούκας.

ΔΑΝΣΗ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

Γιάγνης
Κούκας

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε θεωρητικά και μονωδία στο Μακεδονικό Ωδείο και ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές (MA of Letters) στο Souther Oregon University.

Σαν εκτελεστής ή μαέστρος, συμμετείχε σε πάνω από 400 παραστάσεις με όλες τις συμφωνικές ορχήστρες της χώρας και πολλές χορωδίες και ορχήστρες του εξωτερικού. Έχει συνεργαστεί με τους περισσότερους Έλληνες μαέστρους, καθώς και με κορυφαίους ξένους, όπως ο Γ.Μενουχίν, ο Κλ.Σιμόνε και ο Χ.Ρίλλινγκ. Το ρεπερτόριό του περιλαμβάνει πάνω από 30 χορωδιακά έργα με ορχήστρα, πέντε όπερες κλπ.

Δημήτρης Καρέλλης

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Γεννήθηκε το 1943 στη Θεσσαλονίκη. Αποφοίτησε από τη δραματική σχολή και εργάστηκε στο Πειραιϊκό Θέατρο του Δ.Ροντήρη. Αμέσως μετά εντάχθηκε στο δυναμικό του Κ.Θ.Β.Ε., στο οποίο και υπηρετεί μέχρι σήμερα.

Έχει δουλέψει κοντά σε σημαντικούς ανθρώπους του ελληνικού θεάτρου, όπως ο Σ.Καραντινός, ο Μ.Βολανάκης, ο Γ.Σεβαστίκογλου. Έχει παίξει και πρωταγωνιστήσει σε πολλές παραστάσεις του Κ.Θ.Β.Ε., συνεργαζόμενος με τους περισσότερους Έλληνες σκηνοθέτες.

Διδάσκει στη Δραματική Σχολή του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος.

ACCURATA TOTIUS ARCHIPELAGI ET GRÆCIE UNIVERSÆ TABULA. PER R. & J. OTTENS GEOG.

R. and J. OTTENS, "Atlas sive geographia compendiosa", Άμστερνταμ 1675

Χάρτης της Ελλάδας με αρχαία και νέα ονοματολογία, Χαλκογραφία 60 x 50 εκ.

"Χάρτες και γκραβούρες της Μακεδονίας, 15ος - 19ος αιώνας" ΕΚΔΟΣΗ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1992

Το έργο έχει ξεχωριστή σημασία για το συνθέτη. Από την Κερύνεια καταχόταν η μητέρα του και με αφορμή την εισβολή των Τούρκων το 1974 έγραψε αρχικά το τραγούδι "Κερύνεια μου". Συνέδρασε το 1976 τη συμφωνική εικόνα του θέματος με τον ίδιο τίτλο, καθώς και ένα έργο για μικτή χορωδία το 1979.

Ο Σόλων Μιχαηλίδης έγραψε για το έργο του:

"Θρήνος, προσευχή, ελπίδα...

Αφιέρωμα αγάπης και τιμής στη γλυκεία μικρή πολιτεία, που πρώτη πλήρωσε πικρά το τίμημα στο βάρβαρο επίδρομέα, που πρώτο το χώμα της βεβηλώθηκε και οι ακροχιαλιές της μολύνθηκαν από του Απίλα τη βρωμιά. Εκεί πρώτα έσβησε το φως και η λάμψη της χαρούμενης ζωής και από κει το σκοτάδι της σκλαβιάς απλώθηκε στο μισό νησί. Η αναπόληση της ασύγκριτης ομορφιάς της, ζυμωμένη βαθειά με τις μνήμες των παιδικών μας χρόνων αναδύει μέσα στην γυχή τον πόνο με την προσευχή, το θρήνο με την ελπίδα...

Από τα βάθη των αιώνων, όμως, προβάλλει η γυχή της, η γυχή όλου του μαρτυρικού νησιού ολόρθη και αδάμαστη και με καρτερία πίστη και ελπίδα υπομένει και προσμένει το φως της Λευτεριάς". (Γενάρης 1976).

+ Σόλων Μιχαηλίδης

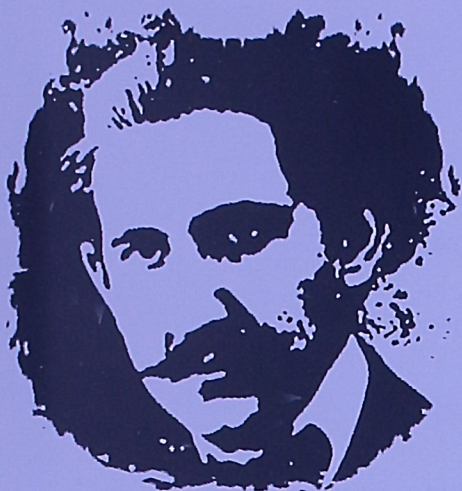

**Σόλων
Μιχαηλίδης**
(1905-1979)

"Κερύνεια"

Συμφωνική Εικόνα

**Μανώλης
Καλομοίρης**
(1 8 8 3 - 1 9 6 2)

"Τα Νικητήρια"

Δ' Μέρος - Φινάλε

Από τη "Συμφωνία της Λεβεντιάς"

για μεγάλη ορχήστρα

και μικτή χορωδία, έργο 21

Ο Μανώλης Καλομοίρης, ηχητική μορφή της ελληνικής μουσικής αρχηγός της Εθνικής Μουσικής Σχολής σφράγισε με το δημιουργικό του έργο μακρά περίοδο της νεότερης ελληνικής ιστορίας, οι δεινές περιπέτειες της οποίας μετουσιώθηκαν στις συνθέσεις του ή ενσωματώθηκαν με τη μορφή άμεσων ή έμμεσων αναφορών.

Η *Συμφωνία της Λεβεντιάς* θεωρείται ορόσημο, τόσο στη συνθετική πορεία του Καλομοίρη όσο και στην ελληνική μουσική, ως η πρώτη χρονολογικά ελληνική συμφωνία, που με την ακτινοβολία της άσκησε βαθιά επιρροή στην εξέλιξη της ελληνικής μουσικής. Είναι έργο μεγάλης πνοής, αξιοσημείωτης ενότητας και εκτενούς επεξεργασίας των ιδεών του και αντικατοπτρίζει τη χνήσια πατριωτική συγκίνηση, το όραμα και τα ιδανικά που αποτέλεσαν την κινητήρια δύναμη ολόκληρου του δημιουργικού του έργου.

Η πρώτη δημόσια εκτέλεση της συμφωνίας πραγματοποιήθηκε το 1920 στις Γιορτές της Νίκης, παρόντος του Ελευθερίου Βενιζέλου, με τη Στρατιωτική Ορχήστρα και τη Χορωδία του Ελληνικού Ωδείου, υπό τη διεύθυνση του συνθέτη. Αναφερόμενος στη πρώτη συμφωνία του ο συνθέτης έγραψε τα εξής:

Η "Συμφωνία της λεβεντιάς" εγράφηκε από το καλοκαίρι του 1918 ως το καλοκαίρι του 1920.

Ο συνθέτης της συνέλαβε τις πρώτες θεματικές εμπνεύσεις της συμφωνίας αυτής στα μακεδονικά βουνά και τους κάμπους της Μακεδονίας και θέλησε να αποδώσει μουσικά τη συγκίνηση που ένιωσε μπρος στην Ελληνική λεβεντιά σε όλες τις εκδηλώσεις: στη χαρά της ζωής, στον πόλεμο, στο χορό, στην αγάπη, στο θάνατο. Το Α' μέρος, Ηρωικά και Παθητικά, προσπαθεί να ερμηνέυει μουσικά την ορμή της νιότης και τη χαρά του πάθους και της νίκης. Το Β' μέρος, Το κοιμητήρι στη βουνοπλαγιά, έχει γραφεί επάνω στο ακόλουθο πεζό ποίημα:

Πέρα στη βουνοπλαγιά βαδιά κοιμούνται τα παλικάρια

Τα νύχτια πουλιά πικρά τα μοιρολοχάνε

Καντήλια τους τ' αστέρια και νανούρισμα τους το δροσερό αεράκι

Όμως επάνω τους η Δόξα αιώνιο στεφάνι πλέκει...

Το Γ' μέρος, Σκέρτσο - γλέντι, προσπαθεί να δώσει την εικόνα μιας χιορτής των παλικαριών αλλά που έχει μέσα κάπου κάπου και τον καημό και τη μοιρολατρία τους. "Τούτ' η γης που την πατούμε όλοι μέσα δε να μπούμε".

Το Δ' μέρος, τα Νικητήρια, βασίζεται επάνω στον γνωστό βυζαντινό ύμνο "Τη Υπερμάχω Στρατηγώ τα νικητήρια", μαζί με τον οποίον πλέκεται συμφωνικά το ηρωικό θέμα του πρώτου μέρους. Η "Συμφωνία της Λεβεντιάς" εξετελέσθη για πρώτη φορά στα 1920 στο θέατρον του Ηρώδου του Αττικού στις εορτές της νίκης που εδόθησαν τότε. Στον Κωστή Παλαμά τη συμφωνία αυτήν αφιερώνω.

Η ποίηση του Παλαμά, την οποία ο Καλομοίρης αποκάλεσε "φάρο" και "ζωοδότη ήλιο", αποτέλεσε το αισθητικό ιδεώδες του συνθέτη.

Τη *Συμφωνία της Λεβεντιάς*, όπως και άλλα έργα του, ο συνθέτης αναθεώρησε το 1937 και την ύστερη γραφή της ολοκλήρωσε το 1952.

Στο τέταρτο και τελικό μέρος της συμφωνίας, ο συνθέτης μας εισάγει, με τη θριαμβευτική επαναφορά του κυρίου θέματος, το ηρωικό θέμα του πρώτου μέρους. Ο βυζαντινός ύμνος ακούχεται αρχικά στη χαμηλή περιοχή της ορχήστρας από τα βαθύφωνα έχορδα και τα πνευστά. Μετά την πρώτη επεξεργασία του ύμνου, η ορχήστρα επανέρχεται στο ηρωικό θέμα, το οποίο αυτή τη φορά αποτελεί το προανάκρουσμα της πρώτης επιβλητικής εμφάνισης της χορωδίας, που τραγουδάει σε ταυτοφωνία τη βυζαντινή μελωδία με τη διακριτική συνοδευτική υπόκρουση των εγχόρδων.

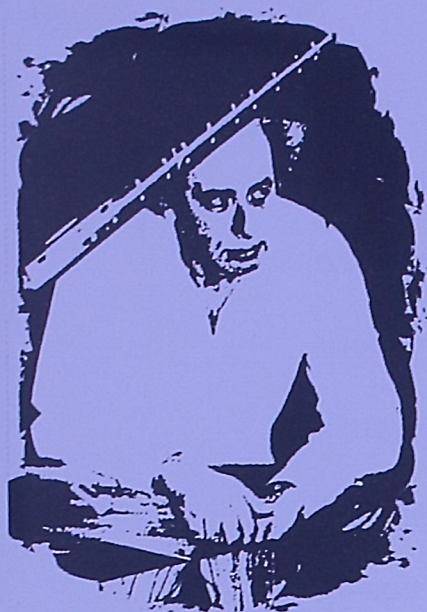

Το λόγο παίρνει και πάλι η ορχήστρα, που προετοιμάζει τη νέα εμφάνιση του ύμνου από τη χορωδία που τραγουδά μυσταγωγικά στην ελάχιστη ένταση, πιανίσιμο, με λιτή ορχηστική συνοδεία. Εντελώς διαφοροποιημένη η επόμενη εμφάνιση του ύμνου, η πιο σύνδετη και αντιστικτικά επεξεργασμένη, αρχίζει με φουχάτο που, αφού πρώτα κατασταλάξει σε ομοφωνία επαναφέροντας την πρότερη μυσταγωγία, οδηγείται σε αντιστικτική κορύφωση με τον τελευταίο στίχο του τροπαρίου ("ίνα κράζω σοι"). Με το ηρωικό πρώτο δέμα της συμφωνίας πλέκεται ο ύμνος στην τελική πανηγυρική του εμφάνιση. Η επεξεργασία και η διαπλοκή αυτών των θεμάτων, με την ορχήστρα και τη χορωδία σε ακραία ηχητικά όρια, μας οδηγούν σε τελετουργική αποδέωση - το αποκορύφωμα όλου του έργου.

Μαλκιτα χαγουελ

ΠΗΓΗ: Το παραπάνω κείμενο αποτελεί μέρος του προγράμματος "Γιορτή Εχκαινίων" της εναρκτήριας συναυλίας του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης, 2 Ιανουαρίου 2000.

Σαράντις Κασσάρας

"Σαλαμίνα της Κύπρος"
σε ποίηση Γ. Σεφέρη
Καντάτα
για Συμφωνική Ορχήστρα,
Μικτή Χορωδία και Σολίστες

Σημείωμα του συνθέτη

Η μελοποίηση του «Σαλαμίνα της Κύπρος», από τα προφητικά ποιήματα του Σεφέρη, άρχισε το 1989. Ολοκληρώθηκε το 1991.

Ο πλούτος των ηχοχρωμάτων και μουσικών στοιχείων πιστεύω ότι σηματοδοτεί μια νέα εποχή στην ελληνική μουσική, όπου ο στίχος ενός μεγάλου ποιητή γίνεται ξανά πηγή έμπνευσης για το συνθέτη.

Σαν φόρμα επιδιώκεται η σουίτα, χωρίς όμως τη χορευτική μορφή της όπως τη συναντάμε στη δυτική μουσική, αλλά σαν μια εννοιολογική ανάλυση του ποιήματος που έτσι παρασύρει τη συνθετική ροή του έργου. Σημαντικό ρόλο εκτός των άλλων η παρουσία του γάλτη σε καίρια σημεία της μουσικής. Με αυτό θέλησα να τονίσω την καταλυτική αλλά και καθοδηγητική παρουσία της Εκκλησίας της Κύπρου στους αγώνες του κυπριακού Ελληνισμού.

Σαράντις Κασσάρας

Το έργο "*Η Σαλαμίνα της Κύπρος*" σε ποίηση Γιώργου Σεφέρη, ο συνθέτης το συνέλαβε σε μια πρώτη μορφή για σολίστ, χορωδία και ορχήστρα το 1991. Στην απογινή συναυλία παρουσιάζεται σε νέα, επεξεργασμένη μορφή, στην οποία έχουν γίνει διάφορες αλλαγές και προσθήκες, όπως η εισαγωγή στο 11^ο μέρος. Τους στίχους του ποιήματος του Σεφέρη, ο Κασσάρας δεν τους αποδίδει όπως ακριβώς είναι γραμμένοι, αλλά ακολουθώντας μια δική του σειρά. Ξεχωρίζει κάποιες θεματικές ενότητες από το κείμενο, στις οποίες επιπλέον δίνει και τίτλους. Έτσι διαμορφώνεται ένα έργο με δώδεκα μέρη, στα οποία το κείμενο παρουσιάζεται άλλοτε ολόκληρο από έναν αφηγητή και άλλοτε από έναν γάλτη ή άλλους σολίστ - συνήδως με ακολουδία χορωδίας, οι οποίοι κατά βάθος εκπροσωπούν κάποιους δεσμούς της σημερινής πραγματικότητας.

Μάλιστα ο συνθέτης εισάγει την "Κύπρο" προσωποποιημένη στο 5^ο μέρος, χωρίς αυτό να αναφέρεται ρητά στο ποίημα του Σεφέρη. Η σύνδεση του Κασσάρα αποτελεί δηλαδή μια προσωπική ερμηνεία του κειμένου, που η μορφή της θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καντάτα με (ενδεχόμενη) δυνατότητα σκηνικής δράσης. Η μουσική στηρίζει το κείμενο, αφού σε πολλά σημεία αποδίδει πιστά την ατμόσφαιρα ή το χαρακτήρα του. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του έργου είναι πως η ορχήστρα προαναγγέλλει συνήθως τη μελωδία που θα παρουσιάσει στη συνέχεια τα λόγια, ή αλλιώς την επαναλαμβάνει σαν σχολιασμό του κειμένου από τη μεριά της.

Το 1^ο μέρος, *Θρήνος*, μας μεταφέρει σε μια λυπημένη ατμόσφαιρα. Δεσπόζει μία μελωδία θρήνου στο φλάουτο, η οποία συνοδεύεται από ένα επίμονο (οστινάτο) μοτίβο στο πιάνο και στην κιθάρα. Η χορωδία τραγουδά επίσης θρηνώνας μ' έναν μεγάλο αναστεναχμό. Στη συνέχεια, ο αφηγητής απαγγέλλει τους στίχους 11-25 ("*Τότες άκουσα βήματα στα χαλίκια...*"), ενώ η ορχήστρα τα παρακολουθεί, δημιουργώντας σιγά σιγά όλο και περισσότερη ένταση, με το τραγούδι "*Φωνή Κυρίου*".

Το 2^ο μέρος, *Μνήμες*, ξεκινά με το επίμονο μοτίβο του 1^{ου} μέρους, πριν ακουστεί ακόμη μια φορά το λυπτερό θέμα του φλάουτου κι έτσι η μελαγχολική διάθεση παραμένει. Με τους πρώτους στίχους του ποιήματος ("*Κάποτε ο ήλιος...*"), ο βαρύτονος τραγουδά μια τρυφερή μελωδία. Ύστερα από μια εξέλιξη μέσα από την ορχήστρα και τη χορωδία, το μέρος αυτό κορυφώνεται στο τέλος στη λέξη "*αυτοκρατορία*".

Στο επόμενο μέρος **Δύναμη**, ο συνθέτης επικεντρώνεται στη λέξη "δύναμη" (στ.4), αρχίζοντας μ'ένα τονισμένο ρυθμικό μοτίβο. Μια πρώτη έντονα χρωματική ενότητα, στην οποία επαναλαμβάνεται η λέξη "δύναμη" απ' τον τενόρο και τη σοπράνο, οδηγεί σε μια δεύτερη. Σ' αυτήν απαχγέλλονται οι στίχοι 13-14 ("*Όμως βαριά...*") απ' τον αφηγητή, τον οποίο συνοδεύει η ορχήστρα με ανατολίτικο χρώμα.

Στο 4^ο μέρος, **Έρωτας**, ακολουθεί ένα γλυκό, σχεδόν ρομαντικό τραχούδι, βασισμένο στους στίχους 5-8 ("*Τα νέα κορμιά...*"). Η ορχήστρα συνοδεύει άλλοτε πάλι με ένα οστινάτο, άλλοτε με μια ήρεμη λικνιστική κίνηση, που ταιριάζει απόλυτα στο κείμενο.

Το 5^ο μέρος, **Το πέρασμα**, ενώνει διάφορα σημεία του ποιήματος μεταξύ τους. Έχει δυναμική, αλλά συχνά σκυθρωπή χροιά, ενώ ο γάλτης τονίζει ιδιαίτερα τη λέξη *το πέρασμα* (στ. 10). Τα έγχορδα παρουσιάζουν στη συνέχεια μία κάπως μελαγχολική μελωδία, την οποία ακολουθεί ο μπάσος ("*και τούτα τα κορμιά...*"). Κύριο θέμα του μέρους αυτού είναι η Κύπρος που μέσα σε μυστικιστική ατμόσφαιρα, εμφανίζεται ντυμένη στα μαύρα και στηριζόμενη από συγχορδίες σε κολώνες να τραγουδά με βαθύ αναστεναχμό ο οποίος περνά στη συνέχεια στο όμποε. Το μέρος ολοκληρώνεται με την επαναφορά της μελαγχολικής μελωδίας και τον αναστεναχμό της Κύπρου.

Στο 6^ο μέρος, **Κοσμογονία**, η ορχήστρα "πλέκει" με χαρακτηριστικά δέκατα έκτα έναν κόσμο, μέσα στον οποίο τα πνευστά, και στη συνέχεια η χορωδία παρουσιάζουν το κύριο ρυθμικό θέμα, βασισμένο σε δύο όμοιους στίχους (34 και 60) "*Νήσος τις εστί!*".

Όπως φανερώνει ο τίτλος του 7^{ου} μέρους, **Φίλοι του άλλου πόλεμου**, η διάθεση γίνεται πιο έντονη, μαχητική. Ωστόσο, σύντομα αλλάζει σ' ένα πένδιμο εμβατήριο. Κυριαρχεί μια πένδιμη και συνάμα γλυκιά μελωδία στο φαγκότο, η οποία ενισχύεται από ένα μοτίβο σαν "κλάμα" στο κλαρινέτο. Στη συνέχεια παρουσιάζουν το θέμα (στίχοι 35-42) η μετζοσοπράνο και ο βαρύτονος τους οποίους υποστηρίζει η χορωδία, θυμίζοντας στο σύνολο σκηνή από αρχαία τραγωδία.

Το 8^ο μέρος, **Κύριε βοήθα**, είναι μια έντονη επίκληση, την οποία εισάχουν τα χάλκινα. Ο τρόπος που απαγγέλει η χορωδία, καθώς και ο γάλτης, προσδίδουν στο μέρος αυτό μία εικόνα "λειτουργίας".

Στην πορεία, το αρχικό ρυθμικό θέμα εξελίσσεται σε χορευτικό και μελωδικό, φανερώνοντας ένα χαρακτηριστικό ελληνικό ιδίωμα, γνωστό από λαϊκά ορατόρια και οδηγώντας προς μια πιο αισιόδοξη στάση.

Το 9^ο μέρος, **Ιντερμέτζο**, βασίζεται στους στίχους 50-53 ("*Δε φελά να μιλάμε*"). Έχει ήρεμο χαρακτήρα, ξεκινώντας με το πιάνο μόνο του, το οποίο παρουσιάζει το κύριο, απλό θέμα, που σιγά απλώνεται από τον σολίστ στην ορχήστρα και στη χορωδία.

Το 10^ο μέρος, **Κήρυκας**, ολοκληρώνει κατά κάποιον τρόπο το προηγούμενο. Είναι η συνέχεια του κειμένου και επαναφέρει το προηγούμενο θέμα στο κλαρινέτο. Στη συνέχεια όμως εμφανίζεται μια πιο ανήσυχη διάθεση, επηρεασμένη από τη λέξη "βραχνά".

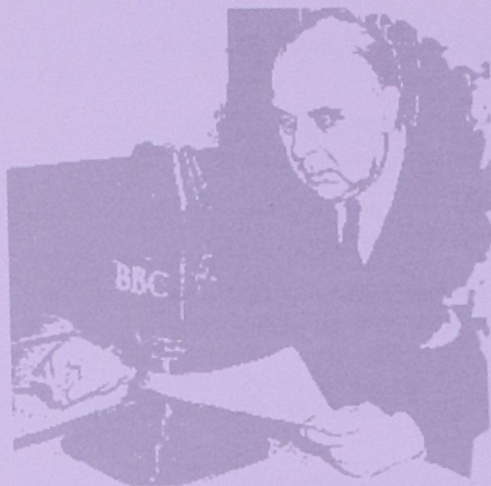
Το θέμα του κόρνου, ωστόσο, μετατρέπεται και πάλι σε χορευτική κίνηση και απλώνεται στην ορχήστρα, προαναγγέλλοντας κάπως την τελική στάση του έργου.

Από το 10^ο μέρος μέχρι το τέλος εμφανίζεται μια όλο και πιο μεγάλη κορύφωση με αισιόδοξη διάθεση, Έτσι και το 11^ο μέρος, Το μήνυμα της Σαλαμίνας, εισάγει ένα χορευτικό θέμα, που σιγά σιγά αναπτύσσεται από την ορχήστρα, για να φτάσει στην απαγγελία των στίχων 55 - 58 ("όμως ο μαντατοφόρος τρέχα...") από τους σολίστ και τη χορωδία.

Το έργο ολοκληρώνεται με το αισιόδοξο Φινάλε, στο οποίο δεσπόζει ένα χαρακτηριστικό χορευτικό τραγούδι, το οποίο παρουσιάζεται από την ορχήστρα και τους σολίστ, ενώ η χορωδία ακολουθεί σαν ρεφρέν. Κι εδώ το ελληνικό χρώμα είναι καταφανές και εκφράζεται ακόμα πιο πολύ από τα ποικίλματα που κάνει η ορχήστρα πάνω στη μελωδία. Μια κατάληξη ανακεφαλαιωτική της ορχήστρας δίνει ένα εντυπωσιακό τέλος.

Evelin Voigtmann

Ο Γιώργος Σεφέρης γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1900, όπου και έζησε τα πρώτα δεκατέσσερα χρόνια του.

Με την έναρξη του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου ο ποιητής τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές. Στη συνέχεια σπούδασε νομικά και "πολλή λογοτεχνία" στο Παρίσι. Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1925 και τον επόμενο χρόνο διορίστηκε ακόλουθος του Υπουργείου Εξωτερικών.

Ο Σεφέρης έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του στο εξωτερικό εξαιτίας των σπουδών του και της υπηρεσίας του στο διπλωματικό σώμα, όπου αντιπροσώπευσε την Ελλάδα σε διάφορες διπλωματικές θέσεις στην Ευρώπη, στην Ασία και στην Αφρική. Η τελευταία του θέση, πριν αποσυρθεί από την ενεργό δράση, ήταν του Πρεσβευτή στο Λονδίνο και από τη θέση του αυτή έλαβε μέρος στη διεκπεραίωση δύσκολων διπλωματικών ζητημάτων. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι Έλληνες σαν κι αυτόν, που ακολούθησαν τη μοίρα του Οδυσσέα, νοιώθουν μεγαλύτερο πόθο για την πατρίδα, την καταλαβαίνουν καλύτερα. Έτσι, η ποίησή του βυθίζεται στην Ελληνική παράδοση και γενικότερα στο ελληνικό παρελθόν, που ο ποιητής το αισθάνεται σαν μια βαδύτατη πνευματική ευθύνη. Συχνά αντλεί από αυτό στοιχεία που τα ανάγει σε σύμβολα με ευρύτατη σημασία για τον άνθρωπο.

Τα τραχικά γεγονότα της πρόσφατης ιστορίας μας, όπως η μικρασιατική καταστροφή, ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, η Κύπρος, σημάδεψαν ιδιαίτερα την ποίησή του. Με το βραβείο Νόμπελ της Λογοτεχνίας που του απονεμήθηκε το 1963, αναγνωρίστηκε και διεθνώς η αξία του. Πέθανε στην Αθήνα το 1971.

Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΕΦΕΡΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Κανένα μέρος του έθνους δεν αξιώθηκε τιμής και προσήλωσης παρόμοιας με τη σεφερική προς την Κύπρο. Η ελληνική λογοτεχνία δεν έχει να δείξει ανάλογη περίπτωση. Ο έρωτας της Κρήτης στον Καζαντζάκη, της Ιωνίας στο Βενέζη και στον Κόντοχλου, είναι αγάπη προς το γενέθλιο τόπο. Το σεφερικό δέσιμο με την Κύπρο στάθηκε φαινόμενο μοναδικό για τη λογοτεχνία μας.

Ο Σεφέρης συνάντησε το νησί στα πενήντα τρία του χρόνια, όταν η μοίρα του, που κυμάτιζε ανάμεσα στο σπαθί ενός Αίαντα και μιαν άλλη Σαλαμίνα, τον έφερε σ' αυτό το χυροχιάλι, στην Κύπρο τη θαλασσοφίλητη, που έταξαν για να του θυμίσει την πατρίδα. Δεν είναι τυχαίο πως στη συλλογή καρπό (Ημερολόγιο καταστρώματος Γ΄) τούτης της επίσκεψης κυριαρχεί η μοίρα, το δέσπισμα και το δαύμα.

Τάσος Σεφέρης

1900 - 1971

Όπως ο Τεύκρος σηματοδοτεί τη ζωή του με μιαν άλλη Σαλαμίνα έτσι και ο Σεφέρης κτίζει στην Κύπρο τη δική του, την άλλη Σμύρνη, που είναι κυριαρχικά παρούσα στα κυπριακά του ποιήματα.

Ο ποιητής του γηφιδωτού καημού της ρωμιοσύνης στάθηκε σ' όλη του την ποιητική πορεία ένας Οδυσσέας. Η ζωή του το 'φερε ν' αλλάξει και να ζήσει τόπους πολλούς. Ο κάθε τόπος σημάδευε με βιώματα και εμπειρίες την ποιητική του εξέλιξη. Στην Κύπρο βίωσε τις ρίζες και την αγωνία του κυπριακού ελληνισμού, το πάθος του για λευτεριά και τη δέλησή του να ζήσει. Ταυτόχρονα με μια συνάρτηση των πνευματικών του εφοδίων και βιωμάτων έδωσε το μεγαλείο του περιφερειακού ελληνισμού, της ατόφιας ρωμιοσύνης, από την οποία προερχόταν και ο ίδιος.

Η Σαλαμίνα, την οποία πολλές φορές επισκέφθηκε ο Σεφέρης κατά τα δύο πρώτα ταξίδια του στο νησί, πήρε μέσα από τη σεφερική ποίηση μια άλλη διάσταση, ακόμη και στον κυπριακό χώρο. Αποτέλεσε τη γεωγραφική αφετηρία για δύο ποιητικές συνθέσεις, το φιλοσοφικό Ελένη και το ομώνυμο της πόλης εύγυχο ποίημα. Το πρώτο ο Τεύκρος Σεφέρης εμφανίζεται ως νηφάλιος στοχαστής χύρω από τον πόλεμο δόλο των δεών, ενώ στο δεύτερο ως θερμούχός πατριώτης, κήρυκας του δικαίου και προάγγελος συμφορών για τους υβριστές κατακτητές, αυτούς που χύρευαν ν' αλυσοδέσουν τον Ελλήσποντο. Είναι γενικά αποδεκτό ότι από τα τρία καθαρά πολιτικά, Κυπριακά του ποιήματα, Ελένη, Δαίμων της Πορνείας, Σαλαμίνα της Κύπρος, που τα διακρίνει ένα πολιτικό ιστορικό χρώμα με ασυγκάλυπτες επισημάνσεις, το τελευταίο, πέρα από την πολιτική, έχει και μια έντονα πατριωτική διάσταση. Ήταν κάτι που συνειδητοποίησε ο Σεφέρης, ο οποίος αποστρεφόταν το μανδύα του εθνικού ποιητή και συστηματικά είχε αποφύγει να εμφανισθεί ως εκπρόσωπος εθνικός, λαϊκός ή αντιφρονών, αφού και η γνωστή δήλωσή του ενάντια στη δικτατορία είχε έναν τόνο απόλυτα προσωπικό. Δεν φιλοδόχησε ποτέ ούτε να αυτοχειροτονηθεί, ούτε δημόσια να αναγνωρισθεί, ως φωνή πατρίδας. Ήταν πέρα από τις προδέσεις και τη βιοδεωρία του.

Σήμερα η Σαλαμίνα βρίσκεται στην τουρκοκρατούμενη ζώνη και ανήκει στις περιοχές που η παράνομη τουρκοκυπριακή διοίκηση προσπαθεί να εκμεταλλευτεί. Από το 1999 τούρκοι αρχαιολόγοι, σε συνεργασία με το ψευδοκράτος, διεξάχουν παράνομα ανασκαφές ενώ πρόσφατα έχουν κλαπεί διάφορα ευρήματα, μέχρι και κολώνες και κιονόκρανα.

Τι έργο Σεφέρης

"...Σαλαμίνα τε
τας νυν μητρόπολις
των δ' αιτία στεναχμών..."
[ΠΕΡΣΑΙ]

Κάποτε ο ήλιος του μεσημεριου, κάποτε φουχτες η υιλή
βροχή
και τ' ακροχιάλι γεμάτο θρύγαλα παλιά πιθάρια.
Ασήμαντες οι κολόνες μονάχα ο Άγιος Επιφάνιος δείχνοντας μουντά,
χωνεμένη τη δύναμη της πολύχρυσης
αυτοκρατορίας.

Τα νέα κορμιά περάσαν απ' εδώ, τα ερωτημένα
παλμοί στους κόλπους, ρόδινα κοχύλια και τα σφυρά
τρέχοντας άφοβα πάνω στο νερό
κι αγκάλες ανοιχτές για το ζευχάρωμα του πόδου.
Κύριος επι υδάτων πολλών,
πάνω σ' αυτό το πέρασμα.

Τότες άκουσα βήματα στα χαλίκια.
Δεν είδα πρόσωπα σα χύρισα είχαν φύγει.
Όμως βαριά η φωνή σαν το περπάτημα καματερού,
έμεινε εκεί στις φλέβες τ' ουρανού στο κύλισμα της θάλασσας
μέσα στα βότσαλα πάλι και πάλι:

"Η γης δεν έχει κρικέλια
για να την πάρουν στον ώμο και να φύγουν
μήτε μπορούν, όσο κι αν είναι διγασμένοι
να γλυκάνουν το πέλαγο με νερό μισό δράμι.
Και τούτα τα κορμιά
Πλασμένα από ένα χώμα που δεν ξέρουν,
έχουν υυχές.

Μαζεύουν σύνεργα για να τις αλλάξουν,
δε θα μπορέσουν μόνο θα τις ξεκάμουν
αν ξεχίνονται οι υυχές.
Δεν αρχεί να καρπίσει τ' αστάχυ
δε χρειάζεται μακρύ καιρό
για να φουσκώσει της πίκρας το προζύμι,
δε χρειάζεται μακρύ καιρό
το κακό για να σηκώσει το κεφάλι,
κι ο άρρωστος νους που αδειάζει
δε χρειάζεται μακρύ καιρό
για να γεμίσει με τη τρέλα,
νησος τις έστι..."

Φίλοι του άλλου πολέμου,
σ' αυτή την έρημη συννεφιασμένη ακρογιαλιά
σας συλλογίζομαι καθώς χυρίζει η μέρα
εκείνοι που έπεσαν πολεμώντας κι εκείνοι που
έπεσαν χρόνια μετά τη μάχη
εκείνοι που είδαν την αυγή μες απ' την πάχνη
του θανάτου
ή, μες στην άχρια μοναξιά κάτω από τ' άστρα,
νιώσανε πάνω τους μαβιά μεγάλα
τα μάτια της ολόκληρης καταστροφής
κι ακόμη εκείνοι που προσεύχονταν
όταν το φλοχισμένο ατσάλι πριόνιζε τα καράβια:

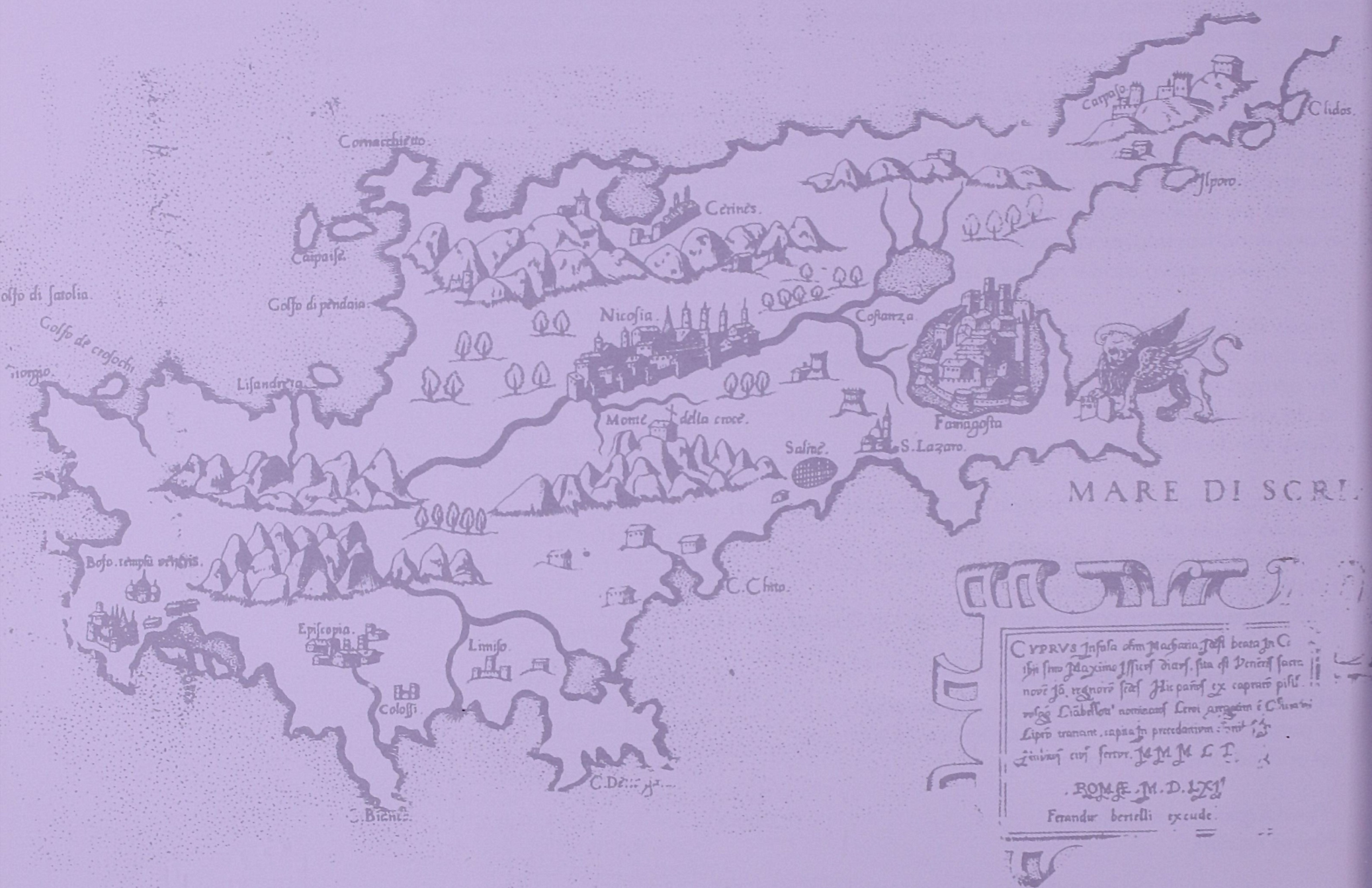
"Κύριε, βόηθα να θυμόμαστε
πως έγινε τούτο το φονικό
την αρπαχή το δόλο την ιδιοτέλεια,
το στέγνωμα της αγάπης`
Κύριε, βόηθα να τα ξεριζώσουμε...".

-Τώρα καλύτερα να λησμονήσουμε πάνω σε τούτα τα χαλίκια
δε φελα να μιλαμε
τη γνώμη των δυνατων ποιός θα μπορέσει να τη χυρίσει;
Ποιός θα μπορέσει να ακουστει;
Καθένας χωριστά ονειρεύεται και δεν ακούει το βραχνά των άλλων.

-Ναι όμως ο μαντατοφόρος τρέχει
κι όσο μακρύς κι αν είναι ο δρόμος του, θα φέρει
σ' αυτούς που χύρευαν ν' αλισσοδέσουν τον Ελλήσποντο
το φοβερό μήνυμα της Σαλαμίνας.

Φωνή Κυρίου επί των υδάτων.
Νησος τις έστι.

Marius Kartaro, "Isola Di Cipro" - "Cyprus Insula olim Macharia...Romae M.D.L.XII, Ferrandus Bertelli excude"

17,7 x 25 εκ.

Ο.Κ.Ο.Ε.

Ομοσπονδία
Κυπριακών
Οργανώσεων
Ελλάδας

Η ίδρυση της Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας (Ο.Κ.Ο.Ε.) το 1990, ήταν αποτέλεσμα μιας βαθύτερης ανάγκης να συνδράμουμε με όλες μας τις δυνάμεις τον αγώνα της Κύπρου.

Για πρώτη φορά, σ' ολόκληρη την Ελλάδα, η Κυπριακή παροικία απόκτησε το δικό της ενιαίο φορέα και εκφραστή στο χώρο των αποδήμων.

Η Ομοσπονδία Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας, όλα τα χρόνια της λειτουργίας της, έχει να επιδείξει μια πλούσια δραστηριότητα σε πολλούς τομείς. Πρώτο και κύριο μέλημά της η προώθηση και προβολή του εθνικού μας θέματος. Η Ο.Κ.Ο.Ε. με τους 34 συλλόγους που την απαρτίζουν διασπαρμένους σ' όλο το μητροπολιτικό χώρο, αποτελεί το σύνδεσμό μας με την ιδιαίτερη πατρίδα μας, εξασφαλίζοντας την όσο το δυνατό μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και συμμετοχή στον αγώνα του λαού μας ενάντια στην τούρκικη κατοχή.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδει στη διατήρηση και προώθηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, τόσο απαραίτητης για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

Παράλληλα, συμμετέχοντας στα παγκόσμια όργανα του Απόδημου Ελληνισμού προσπαθεί να διατηρεί το θέμα της Κύπρου στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος.

Στα πλαίσια των κοινών αγώνων, της κοινής εθνικής συνείδησης και των δεσμών που μας συνδέουν με τους Ελλαδίτες αδελφούς μας ενώνουμε τη φωνή μας και τις δυνάμεις μας ενάντια στις επιβουλές που αντιμετωπίζει ο Ελληνισμός.

Στην Κύπρο η κατοχή συνεχίζεται...

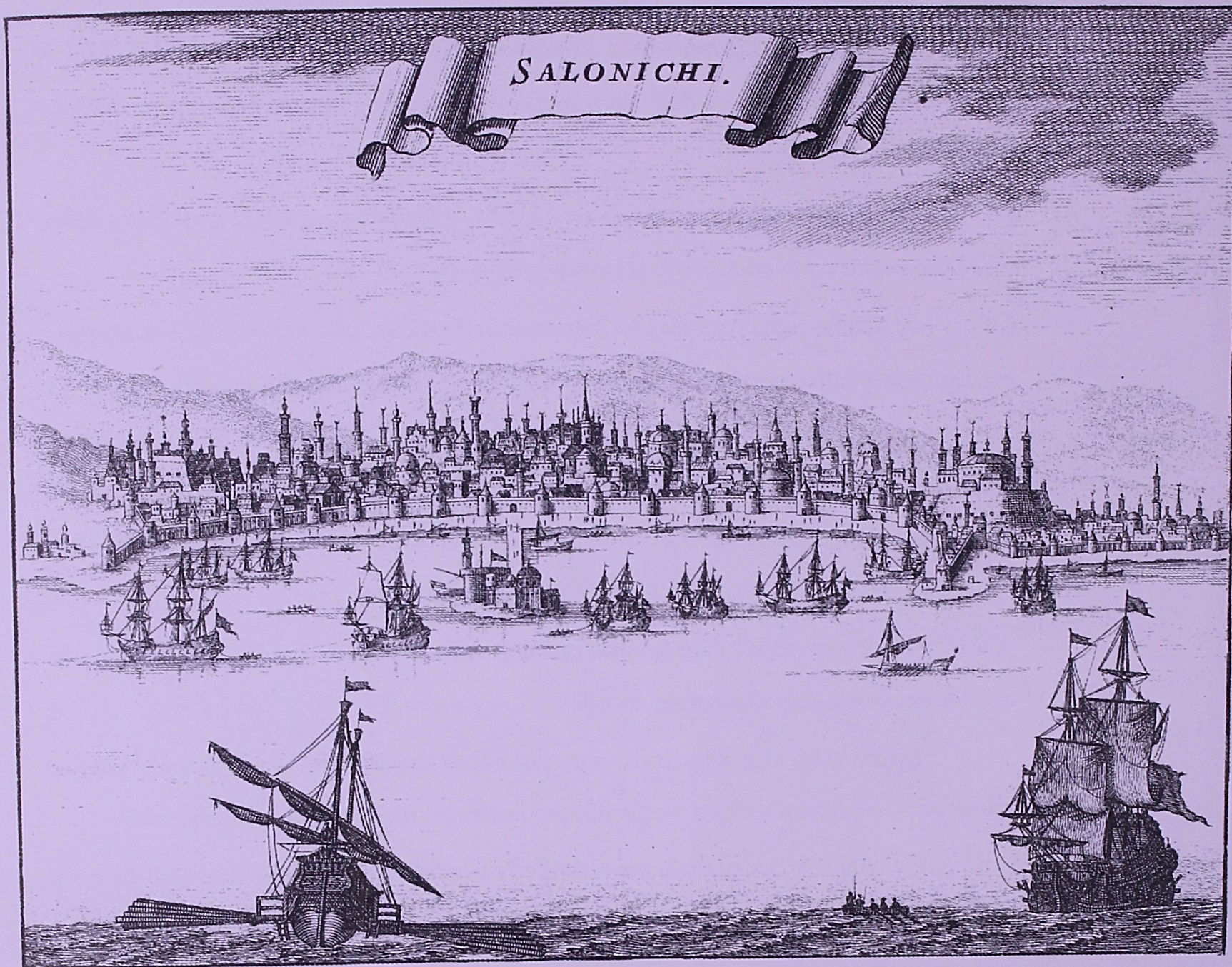
Ο αγώνας συνεχίζεται...

Με πίστη στον αγώνα

Σε πείσμα των καιρών

Το Κεντρικό Συμβούλιο της Ο.Κ.Ο.Ε.

OL. DAPPER, "Naukenrige Beschryring der eilanden in der Archipel der middelantsch zee", Άμστερνταμ 1688

Η Θεσσαλονίκη από τη θάλασσα, Χαλκογραφία 28 x 16 εκ.

"Χάρτες και γκραβούρες της Μακεδονίας, 15ος - 19ος αιώνας" ΕΚΔΟΣΗ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1992

A. Μπαλτάς

Διευθυντής Ορχήστρας

Κ. Κραβτσοβ

Βιολοντσέλο

J. Pachelbel

Κανόνας για ορχήστρα εγχόρδων

L. Boccherini

Κοντσέρτο αρ. 3 για βιολοντσέλο
και ορχήστρα εγχόρδων σε σολ μείζονα

J. Haydn

Κοντσέρτο για βιολοντσέλο και ορχήστρα
σε ντο μείζονα, Hob VII: 1

D. Shostakovich

Συμφωνία αρ. 5 σε ρε ελάσσονα, έργο 47

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αν. Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Μίκης Μιχαηλίδης

Μόνιμος Αρχιμουσικός
Κάρολος Τρικολίδης

Α' ΒΙΟΛΙΑ

❖ *Εξάρχοντες*
Κωνσταντίνος Πατσαλίδης
Δημήτρης Χανδράκης

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Μίκης Μιχαηλίδης
Γιώργος Πετρόπουλος

...
Μαρία Δρούγου
Μαρία Σουρέφ
Εύη Δελφίνοπούλου
Ευάγγελος Παπαδημήτρης
Κρυστάλλης Αρχοντής
Αναστασία Μισυρλή
Γιώργος Κανδυλίδης
Έκτωρ Λάππας
Καλλιόπη Μυλαράκη
Μαρία Σπανού
Ελευθέριος Αδαμόπουλος
Γκρέτα Παππά
Μαρία Μητριζάκη
Γιώργος Γαρυφαλλάς

Β' ΒΙΟΛΙΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Ανθή Τζίμα
Ντάρια Κάτσιου

❖ *Κορυφαίος Β'*
Νικόλαος Αρχοντής

...
Μίμης Τοπτσίδης
Αθανάσιος Θεοδωρίδης
Αλκέτας Τζιαφέρης
Δέσποινα Παπαστεργίου
Isabelle Both
Κωνσταντίνα Πολυζωΐδου
Ευαγγελία Κουζώφ
Μαρία Εκλεκτού
Μαρία Ζαχαριάδου
Ξένη Λουκίδου

ΒΙΟΛΕΣ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Νεοκλής Νικολαΐδης
Lutz Kühne

...
Ειρήνη Παραλίκα
Χρήστος Βλάχος
Φελίτσια Ποπίκα
Κατερίνα Μητροπούλου
Αλεξάνδρα Βόλτση
Δημοσθένης Φωτιάδης
Πάυλος Μεταξάς

ΒΙΟΛΟΝΤΣΕΛΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Δημήτρης Πάτρας
Δημήτρι Γκουντίμοβ

❖ *Κορυφαίος Β'*
Ρένος Μπαλτάς

...
Γεώργιος Μανώλας
Ανθή Κοντογιαννάκη
Απόστολος Χανδράκης
Δημήτρης Πολυζωΐδης
Ζόραν Στέπιτς
Βίκτωρ Δάβαρης
Γιάννης Στέφος
Ίλινα Νάκη-Φερένσε
Δημήτρης Αλεξάνδρου
Ιωάννα Κανάτσου

ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΣΑ

❖ *Κορυφαίος Α'*
Γεώργιος Γράλιτσας

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Χαράλαμπος Χειμαριός
Ιωάννης Χατζής

...
Αναστάσιος Μαυρουδής
Ελένη Μπουλασίκη
Λεωνίδα Κυριδής

ΦΛΑΟΥΤΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Πέτρος Σουσάμογλου
Νίκος Δημόπουλος

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Ίλιε Μακοβέι
Γεώργιος Κανάτσος

...
Νίκος Κουκής
Ιωάννης Ανισέγκος

ΟΜΠΟΕ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Δημήτρης Καλπαξίδης
Δημήτρης Κίτσος

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Νικόλαος Καλπαξίδης
Βλαντιμίρ Γκάνεβ
Κωνσταντίνος Χασιώτης

...
Θωμάς Μητριζάκης

ΚΛΑΡΙΝΕΤΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Κοσμάς Παπαδόπουλος
Χρήστος Γραονίδης

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Πόλλα Σμιθ-Διαμαντή
Οβίντιου Καπλέσκου

...
Βασίλης Καρατζίβας

ΦΑΓΚΟΤΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Βασίλης Ζαρόγκας
Γιώργος Πολίτης

❖ *Κορυφαίος Β'*
Κωνσταντίνος Βαβάλας

...
Μαλίνα Ηλιοπούλου

ΚΟΡΝΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Εμμανουήλ Ιορδανίδης
Christian Beemelmans
Κοσταντίν Ιστράτε

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Βασίλης Βραδέλης
Παντελής Φειζό

...
Νίκος Δραγομάνοβιτς

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Σπύρος Παπαδόπουλος
Γρηγόριος Νέτσκας

❖ *Κορυφαίος Β'*
Γεώργιος Αβράμογλου

...
Ιωάννης Σισμανίδης
Δημήτρης Κουρατζίνος

ΤΡΟΜΠΟΝΙΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Γιώργος Κόκκορας
Αθανάσιος Ντώνες

❖ *Κορυφαίοι Β'*
Δημήτριος Νέτσκας
Φώτης Δράκος

...
Βαγγέλης Μπαλτάς

ΤΟΥΜΠΑ

❖ *Κορυφαίος Β'*
Γιώργος Τηνιακούδης
Πάυλος Γεωργιάδης

ΤΥΜΠΑΝΑ

❖ *Κορυφαίοι Α'*
Βλαντιμίρ Αφανάσιεφ
Δημήτριος Βίττης

ΚΡΟΥΣΤΑ

❖ *Κορυφαίος Β'*
Κωνσταντίνος Χανής

...
Ελευθέριος Αγγουριδάκης
Ντέλια Μιχαηλίδου

ΠΙΑΝΟ

Μαριλένα Λιακοπούλου

ΑΡΠΑ

Γεωργία Ξαγαρά

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ

Βασίλης Ξαγαράς

ΤΙΜΕΣ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ Κ.Ο.Θ.

ΠΛΑΤΕΙΑ Α΄	20,00 €
ΠΛΑΤΕΙΑ Β΄ - ΘΕΩΡΕΙΑ	12,00 €
ΕΞΩΣΤΗΣ	9,00 €
ΜΕΙΩΜΕΝΟ*	
ΠΛΑΤΕΙΑ - ΘΕΩΡΕΙΑ	9,00 €
ΕΞΩΣΤΗΣ	6,00 €

*(εκπαιδευτικοί, φοιτητές, σπουδαστές, μαθητές ωδείων)

[ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΕΚΠΤΩΣΗ 25%]

**Εισιτήρια και συνδρομές προπωλούνται στο Ταμείο της Κ.Ο.Θ. (Μέγαρο Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών),
τηλ: 0310 223785 Δευτέρα, Τρίτη Τετάρτη, Πέμπτη 10:00 - 13:00 και 18:00 - 20:00 και Παρασκευή 10:00 - 13:00**

*Η Κ.Ο.Θ. διατηρεί το δικαίωμα - αν χρειαστεί - να τροποποιήσει το πρόγραμμα
Η είσοδος μετά την έναρξη της συναυλίας επιτρέπεται μόνο στο διάλειμμα
Η είσοδος στη συναυλία επιτρέπεται σε παιδιά 6 ετών και άνω*

**Απαγορεύεται αυστηρά η βιντεοσκόπηση, η φωτογράφιση και η μαγνητοφώνηση
κατά την διάρκεια της συναυλίας.**

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΠΡΟΒΟΛΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Δ/ντής Θάνος Παπανικολάου
τηλ: 0310 589156, -160, -163, e-mail: koth@otenet.gr

Χορηγοί επικοινωνίας

FM 100,5
ΛΟΓΟΥ & ΤΕΧΝΗΣ

FM 100

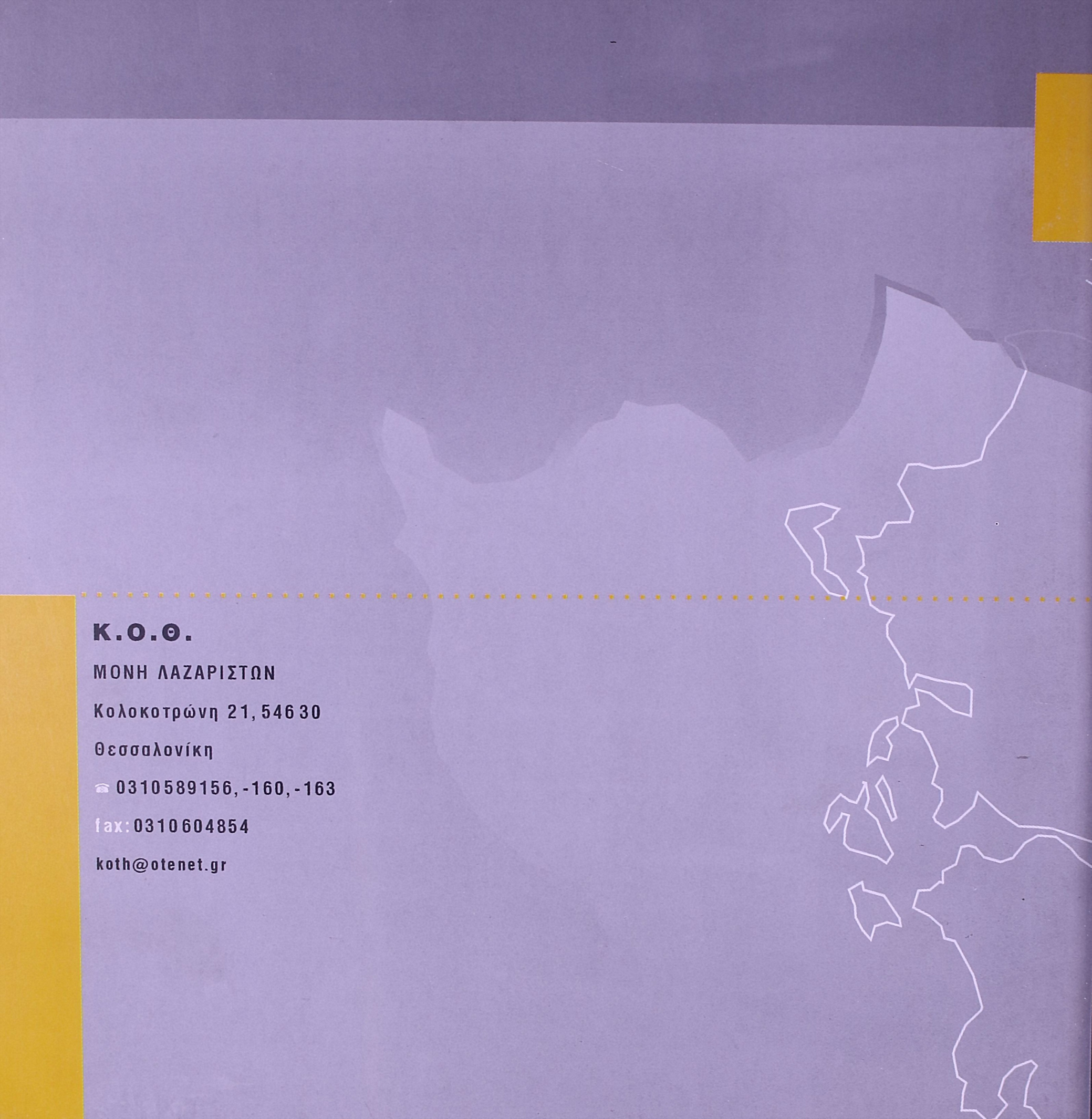
TV 100

με την υποστήριξη

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Αγγελιοφόρος

Κ.Ο.Θ.

ΜΟΝΗ ΛΑΖΑΡΙΣΤΩΝ

Κολοκοτρώνη 21, 54630

Θεσσαλονίκη

☎ 0310589156, -160, -163

fax: 0310604854

koth@otenet.gr